

Десетогодишњица Устава СССР

НАШ ГЛАВНИ ГРАД — СЕДИШТЕ СЛОВЕНСКОГ КОМИТЕТА И МЕСТО СЛОВЕНСКОГ КОНГРЕСА

БЕОГРАД ЈЕ ДОСТОЈАН ВЕЛИКЕ ПОЧАСТИ

Прије десет година састао се Осми изванредни конгрес совјета, сазван да донесе нови Устав СССР-а. Пет и по месеци прије тога водила се свенародна дискусија о пројекту новог устава, који је израдила специјална уставна комисија под претседништвом друга Стаљина. У свом познатом говору на Осмом изванредном конгресу совјета друг Стаљин је изнио основне карактеристике предлога новог Устава. Разумљиво је што су народи Совјетског Савеза свој устав назвали Стаљинским уставом, јер је он у највећој мери дјело самог Стаљина, дјело стаљинске епохе.

У Уставу СССР-а, донешеном 1936 године, утемељене су оне гигантске промјене које су се извршиле у периоду од 1924 године, када је донесен први Устав Савеза Совјетских Социјалистичких Република. 1936 године биле су се већ извршиле огромне измјене у економици и друштвеним односима у СССР-у, тако да је нова ситуација налагала и доношење новог устава, учвршћење постигнутих тековина и даље проширење демократских слобода. Док је 1924, напоредо са социјалистичким сектором привреде, постојао још и капитализам, док су још постојали остаци експлоататорских класа, сада, 1936, већ су биле уништене експлоататорске класе и социјалистичка привреда побједила је на читавој линији. Социјалистичка индустрија напредовала је за седам пута предатну производњу и потпуно истиснула приватну индустрију. У пољопривреди је такође преовладавала крупна и новом техником снабђена социјалистичка производња — побједио је колективни систем. У том периоду дефинитивно је побједио социјалистички систем производње, нестало је глади и биједи, криза и незапослености. Остварени су услови широког културног полета и благостања народних маса.

Економске промјене у систему совјетског друштва довеле су и до промјена у односима између класа, до промјена у положају и карактеру самих маса. У периоду Октобарске револуције и грађанског рата уништите су класе спахија и капиталиста; нови период социјалистичке реконструкције земље и индустријализације, период колективизације сељаштва дошло је бриња кулака као класе, уништење шпекуланата и свакојарних народних гуљикожа. Пролетаријат Совјетског Савеза и сам се измијенио у периоду борбе за изградњу социјализма. Он се претворио у нову радничку класу, која је свргнула власт капиталиста, уништила експлоатацију и увела социјалистичку свјетску средстава за производњу, општенародну својину. То је била радничка класа какву историја до сада није познавала.

Извршене су огромне историске промјене у положају сељаштва Совјетског Савеза. Док је раније у царској Русији постојало око 20 милиона разједињених ситних и средњих сељачких газдинстава, која су животарила у тешким условима заостале пољопривредне технике, док је сељаштво било и заложено експлоатацији кулака, зеленаша итд., сада, у новим условима, створено је ново совјетско сељаштво, уједињено у колхозе и совхозе, снабђено модерном машинском техником, ослобођено од сваке експлоатације. На селу је створена заједничка својина поникала на бази колективног рада. То је било сељаштво до тада непознато у историји.

Период изградње социјализма до 1936 такође је донио потпуно нову препорућу интелигенције. Систем совјетског образовања омогућио је подизање интелигенције из редова радника и сељака, интелигенција је вјерне своје нареду, одане социјалистичком систему. Она је постала равноправни члан социјалистичког друштва, нова интелигенција која заједно с радницима и сељацима гради ново социјалистичко друштво. На тај начин нестало је антагонистичких, непријатељских

класа у Совјетском Савезу, остварено је чврсто морално-политичко јединство совјетског друштва.

Стаљински Устав претставља величанствену побједу лењинско-стаљинске националне политике. Совјетски Савез, који обухвата око 60 нација, националних група и народности, постао је земља слободних и равноправних народа. На бази совјетског уређења сваки народ могао је да развије своју државност и своју културу, која је национална по форми а социјалистичка по садржини. Таква мудра политика у националном питању довела је до чврстог јединства совјетских народа, до стварања новог совјетског патриотизма, који је показао своју снагу у великом отаџбинском рату совјетских народа.

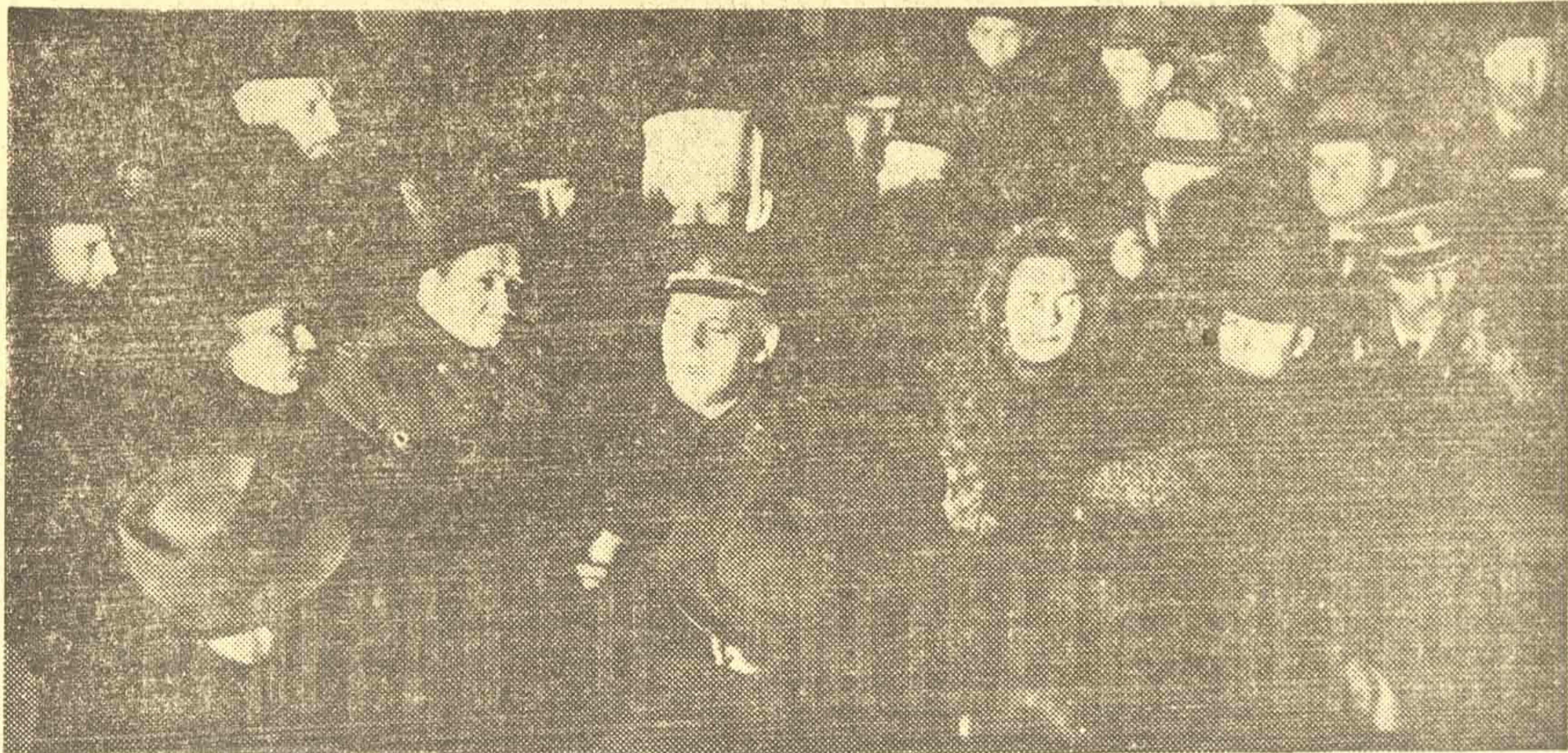
Совјетски Устав претстављао је триумф совјетске демократије, изграђене на бази равноправности народа и појединачности. Уведено је опште, једнако и непосредно право гласа са тајним гласањем. Док су се у капиталистичким земљама свакојерним мјерама ограничавала грађанска демократска права или се потпуно укидала, као у фашистичким земљама, дотле је побједоносни совјетски поредак остварио најширу демократију, демократију највећег типа, непознату до сада у историји. Права дата совјетским грађанима, као право на рад и одмор, право на образовање и материјално осигурање у старости и болести није само записано на папиру, него је и обезбијењено сигурним мјерама државне власти. Право збора и договора, штампе, удруживања итд. обезбијењено је материјалним условима радном народу Совјетског Савеза.

Тако је Стаљински Устав, најдемократскији устав на свијету, обиљежио завршетак једне епохе, епохе изградње социјализма, као ниже фазе комунизма, у којој се остварује принцип: „Од сваког — према његовим способностима, свакоме — према његовом раду“. Истовремено створени су услови за постепени прелаз у вишу фазу комунистичког друштва, у коме руководеће начело друштвеног живота треба да буде принцип: „Од сваког — према његовим способностима, свакоме — према његовим потребама“.

Пророчке ријечи друга Стаљина нашле су своју потврду у догађајима који су слиједили. У данима када су варварске фашистичке хорде почеле да угрожавају и укидају слободу других народа, уништавајући истовремено и сваки траг демократских слобода, пред очима свих народа свијета стајао је Совјетски Савез са својим великим тековинама као светионик и одлучујућа потпора у борби за ослобођење од фашистичког ропства. Велики отаџбински рат совјетских народа још једанпут је на недвосмислен начин показао снагу принципа Стаљинског Устава, показао је морално-политичко јединство совјетских народа и преимство совјетског поретка. Совјетски Савез је из великог рата изашао као спасилац човјечанства од вјековног фашистичког ропства и културног задовољавања.

Зато данас не само народи Совјетског Савеза него и сви слободољубиви народи, читаво напредно човјечанство прослављају десетогодишњицу доношења Стаљинског Устава, налазећи у њему свој акциони програм у борби за демократију и правичније друштвено уређење. Народи Совјетског Савеза, пошто су побједоносно изашли из рата и очували тековине утемељене у Стаљинском Уставу, данас, остварујући четврти стаљински петогодишњи план обнове и даље изградње народне привреде, побједоносно корачају ка даљој изградњи социјалистичког друштва, ка прелазу у његову вишу фазу, чији је процес био прекинут великим отаџбинским ратом.

П. ПЕРОВИЋ

Дочек совјетских делегата за Словенски конгрес на железничкој станици „Дунав“

Велику част и велику славу је задобио ослободилачком борбом наших народа и нашом Народном Републиком, нашом истински слободарском, народном демократијом вишега типа наш Београд: постао је седиште Словенског комитета. Веће одликовање наш Београд и наши народи заиста нису могли добити од своје словенске браће за своје толико пожртвовано, вековно слободољубље. А ово одликовање је тим веће, што га нашем Београду доносе не само нама драги братски народи Пољске, Чехословачке и Бугарске, већ и словенски народи Совјетског Савеза, земље социјализма, најнапредније земље света.

Наши народи су од Марице, Косова и Мохача, кроз безброј хајдукских и ускокских окршаја, кроз толике устанке и буне, преко толико Мишара, Чегра, Куманова и Цера, кроз још љубе и бројније партизанске бојеве и тешке офанзиве милионима, кроз векове гинули, али се и челичили за своју слободу и о своје челик-слободарству и јунаштво испевали најлепшу народну епiku, епiku која се завршава данас победничким народним стиховима: „То је нама наша борба дала,

Да имамо Тита за маршала.“

А у тој нашој борби, која нам је дала Тита, Републику, слободу, израстало је током последња два века и све више јачало братство и јединство не само јужнословенских, већ и свих словенских народа.

Ова свест је достигла врхунац у нашој народноослободилачкој борби кад су братство и јединство постали једна од главних лозинки борбе. А дотле је она расла кроз тешке патње и љуте борбе у којима су се словенски народи налазили све више и све тешње једни уз друге, а руски народ уз све њих заједно. И дубока захвалност је везала наше народе за великог брата Руса, који се не једанпут као добровољац нашао уз наше народе у отсуздним часовима каква је онај кад је малена српска војска прегазила границу огромне турске царевине и пошла да ослобађа Александрију, Ниш и јужну Србију. Цареви су друге, угњетачке рачуне спровели, али руски и српски народ гинули за слободу Александрије постајали су све сведарству и јунаштво испевали њиховој борби кључ је слобде и напретка и маленог Александрије и велике Москве. На то борбено искуство потсе-

ћа песник Змај у својој песми Споменик близу Алексинца да се као спомен живи носи у срцу:

„Велик је камен на гробу Руса —

Зна ти много рећи, Ал' живи спомен у срцу српском

Далеко је већи.“

А то искуство судбинске братске повезаности свих словенских народа прелива се у све доживљаје нашега народа и одражава у свим уметничким изразима народног живота. Тако, исти песник дубоко саосећа зао удес пољскога народа у његовим устанцима за слободу:

„То није давно — овог лета

беше,

Кад оно Пољску муке обузеше,

Падеше силни, ал' у славу роду,

Падеше радо — јер је за слободу...“

Тако Змај пева и о Словацима, Бугарима и другим словенским народима. Тако певају и сви наши други песници, јер тако осећају наши народи. Крањчевићева словенска липа је у срцу свих наших народа. И полуписмени македонски Мехалар Кокалески, прве поло-

вине прошлог века, у ктиторском запису на вратима цркве, коју је сазидео у Лазаропољу, своје забаченом селу под Бистром Планином, не признаје више турску царевину, која му седи за вратом, већ пише као да му је Македонија већ у Русији. Много јасније види хрватски песник Прерадовић каква „љубави дан“ доноси словенско братство Словенима и читавом свету, па у својој песми Славјанство вели:

„Слога је зора, навјешта Љубави дан;... већ ти се Волга, Висла и Дунав, Влтава, Сава и Драва новими Сјају Јордани.“

И што наши народи ступају у све отсузднију битку, то дубље осећају да ће слоба и братство Словена својом победом донети народима и свету „љубави дан“ и то их жешће мори онај „отровни гнев“ противу „тиранке Европе“, „отровни гнев“ који је у својој песми Јеврони Ђура Јакшић овековечио, поводом одвратно реакционарног државња западних европских држава према херцеговачком устанку 1875 г.:

„Теби да певам, теби тиранко! А дух ми мори отровни гнев... Миллионима народи пиште, Миллион груди просна крв, — Миллионима пале кућиште... И милиони долазе смерно Јеврони гордо на холи суд: „Не може више, раја не може сносити јарам, мучити труд! Тирани нас газе, срамоти, гони, усева наших отима плод.“

Пресуди, силна, да л' живет може у таквом игу несрећни род? Изгинуемо!“

„Па изгините!“

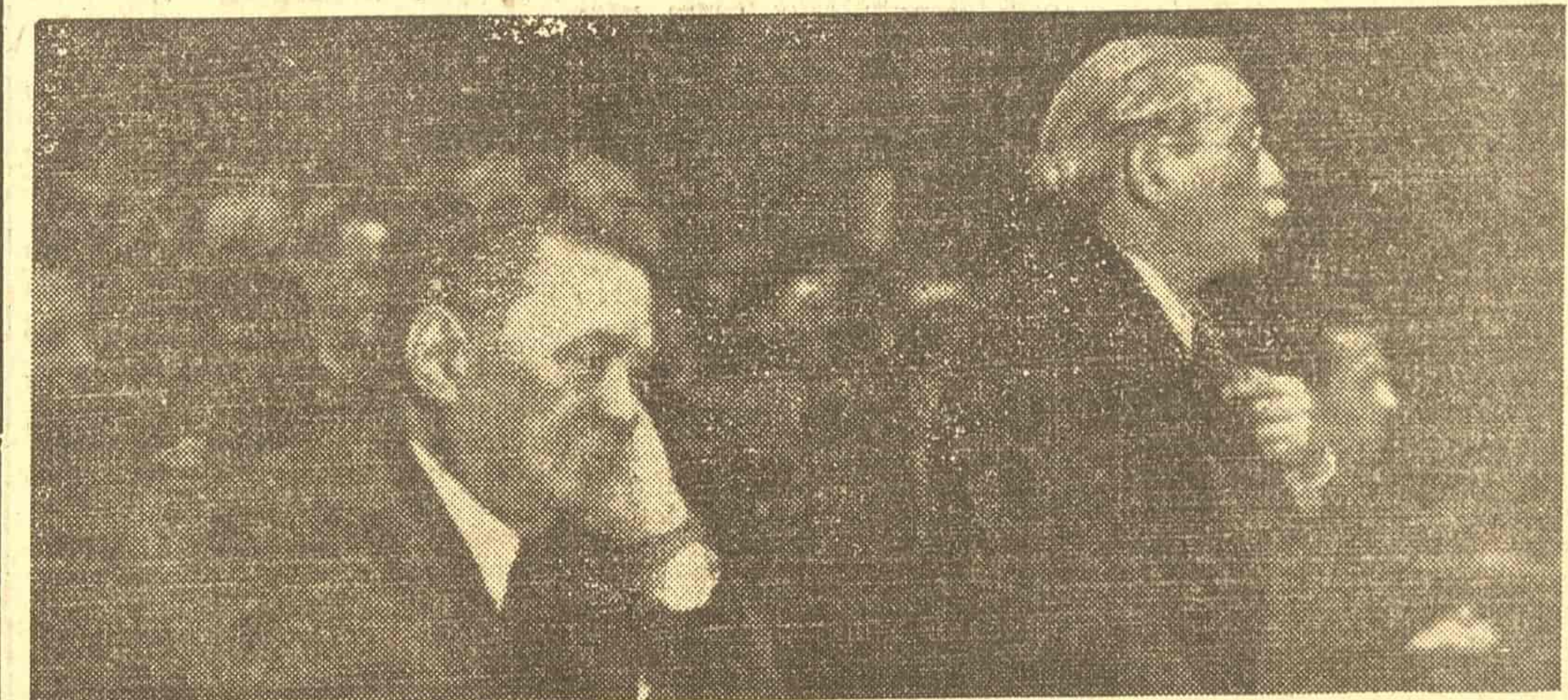
Потсмења твога горди је збор. „И гинуемо, гинути славно — Ил' мачем пресећи Гордијев чвор!“

Изгинуемо — али слободни, Јер Србин неће да буде роб! Тамо далеко на светом гробљу,

Наши народи су били свесни да уопште само пожртвованом борбом може се остварити „љубави дан“, па кад је фашизам запретио да разори и уништи читаво словенство, они су на Титов позив устали и пошли да на „светом гробљу“ расутом од Марице, Беласице и Косова до Мохача и Триглава потраже „живот или гроб“. И нашли су „живот“ заједно са другим словенским народима и уз подршку пре свега Совјетског Савеза. Највећи део словенских народа, у заједници са другим, створило је Октобарској револуцијом и пјатилеткама тако моћну социјалистичку државу, да су се други словенски народи могли на њу ослоњити и у судбоносној бици противу фашизма наћи „живот“ уместо „гроба“ који им је био спреман.

А у овом новом „животу“, у којем су се ослободилачком победом братски словенски народи нашли уједињени приврнут у својој природној породици, наши народи су се ослободили и свих својих угњетача и изрода који су их делили од словенства да би их оделили од Совјетског Савеза, основног ослоња слобде, напретка, стварања „љубави дана“ за све народе. У прах и пепео је расута стара Југославија — Главнача народа, александровска шестојануарска монархија, једна од тврђава светске реакције, јазбина баганаша и пакташа са непријатељем. Словенство је било проскрибовано у противнародној држави, јер је било једна од битних полуга свенародне револуције која је све јаче кључала у широким народним масама. И није било тога научног фалсификата, нити тога профнастичког терора који је могао избрисати из свести наших народа братску љубав према осталим словенским народима са којима су већ вековима проливали крв (Наставак на другој страни)

НА ЈУЧЕРАШЊЕМ ЗАСЕДАЊУ СКУПШТИНЕ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛИХ ЗАКОНА УСВОЈЕН ЈЕ И ЗАКОН О НАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ПРИВАТНИХ ПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕТА, КОЈИ ЈЕ ОД ОГРОМНОГ ЗНАЧАЈА ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ НАШЕ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ И ВЕЛИКИ КОРАК НАПРЕД У ОБЕЗБЕЂИВАЊУ БОЉИХ УСЛОВА ЖИВОТА НАШИХ РАДНИХ МАСА

Моша Пијаде извештава Законодавни одбор говори на јучерашњем заседању (лево претседник Рибар)

...Кад смо ми ушли у борбу, кад је читав наш радни народ ушао у борбу против окупатора и против домаћих издајника, он је тада то учинио не само зато да се национално ослободи, него и зато да побољша свој живот, да створи боље услове за себе у будућности. А борити се за такве циљеве значи истовремено припремати се за национализацију.

Кад смо ми стварали народну власт у Југославији, кад су се у народноослободилачкој борби родили први народноослободилачки одбори, тада смо то учинили са циљем да ће та власт, која је другачија од оне старе власти, имати да заступа стварно народне интересе, што значи интересе радног народа. А заступати интересе радног народа, то значи у исто време борити се за национализацију.

Кад смо се борили за благостање радног

народа, кад смо као један од главних захтева и циљева наше народноослободилачке борбе поставили стални напор државе за подизање благостања радног народа, онда смо мислили на потребу да се једном заувек ликвидира угњетављење човека по човеку. А ликвидирати угњетављење човека по човеку, то управо и значи национализацију производних средстава.

И кад смо говорили на крају крајева о независности наше земље, кад смо говорили о томе да наша земља више не сме бити ничија монета за поткусуривање између империјалистичких снага, ничија империјалистичка интересна сфера, итд. итд., онда смо мислили и на нашу економску независност, то значи борити се и за национализацију производних средстава у нашој земљи итд. итд....

Из говора Едварда Кардеља потпретседника Савезне владе.

ИСКУСТВА ИЗ ПРОШЛИХ ТАКМИЧЕЊА КОРИСТИЋЕ ЗА НОВЕ НАПОРЕ У 1947 ГОДИНИ

Првомајско и новембарско такмичење

Када упоредимо првомајско и новембарско такмичење можемо лако да уочимо њихове међусобне разлике.

Првомајско такмичење које је изникло као плод општег полета наших радника у обнови и изградњи земље, ношено је великим радним еланом и жељом да се што више постигне на пољу обнове, без обзира на планове, предачу и претходне припреме. Искуства и недостаци који су уочени у току рада послужили су корисно при организовању новембарског такмичења. Та искуства донела су у новом новембарском освајању производње, бољу организацију и конкретније постављене задатке у такмичарским плановима, као и канализање прековремених радних часова на конкретне и најважније послове. Због тога резултати успеха новембарског такмичења у производњи носе обележје организованијег искоришћавања радних часова. То се може закључити из чињенице, да је у првомајском такмичењу проценат прекорвременог рада износио 10 до 15 од сто укупних радних сати, а да је у новембарском такмичењу тај проценат знатно смањен и креће се од 2 до 4 од сто.

Стечена искуства у производњи, у искоришћавању нових метода рада, проналазака и ударишта најбоље се изражавају у броју новатора и ударника, којих је у првомајском такмичењу било 297 укупно по свим београдским предузећима, док је новембарско такмичење изабрало 1024 ударника, за чије је проглашавање у новом делу такмичења узето исправније мерило.

Основни недостатак мајског такмичења је што су синдикалне производне комисије и управе предузећа и у једном и у другом правили пропусте при вођењу дневне, недељне, месечне и тромесечне евиденције, која би сама по себи утицала на непосредно и брзо исправљање грешака. Новембарско такмичење почело је са закашњењем од четири до осам недеља, јер многа предузећа нису на време припремила производне планове на основу којих су подржике стварале своје такмичарске планове. Због тога је, у првом тромесецију новембарског такмичења ишло прилично споро, или ако спорости и није било евиденција из које би могли да се виде успеси није вођена савесно.

У првомајском такмичењу било је многих погрешака приликом постављања радних норми, тако да се дешавало да радници пребацују утврђену норму за 100 па и више процената, или да не могу ту норму ни да постигну. У новембарском такмичењу норма је у највећем броју београдских предузећа постављена много боље, што се види из постигнутих резултата у производњи. Данас ударици пребацују норму највише преко 30%, највећи део осталих радника норму испуњава, а минимум од 10 до 15% од укупног броја радника постављене норме не може да достигне.

У првомајском такмичењу критеријум при проглашавању ударника био је прилично зашрабурен. Име ударника често је додељивано и онима који га не заслужују по стварном радном учинку, а није додељивано радницима који су испуњавали све услове за ударничко звање. Данас је, у новембарском такмичењу, при проглашавању ударника узета многа исправнија оцена, иако се понеки синдикални функционери, при предлогу својих дру-

гова за ударице, не држе још увек стриктно уредбе о проглашењу ударника.

Заједничка, али негативна, одлика и првомајског и новембарског такмичења јесте недостављање тачних извештаја. Исто као и подржике, тако су и месни одбори чинили овај пропуст.

Новембарско, као и првомајско такмичење, указују на читав низ још несавладаних пропуста које треба што пре решити. То треба учинити још пре састављања планова такмичења за 1947 годину. При прављењу нових такмичарских планова синдикалне подржике посетитије нарочито пажњу постављају и ревидирају норми, бољој организацији евиденције, правилнијем на грађивању и плаћању најбољих у раду, већој бризи на подизању стручних кадрова, штедњи и чувању материјала, културном и политичком уздизању радника. Поред овога мора се посветити већа брига испитивању економског и социјалног стања радника.

Посматрајући поједине фазе новембарског такмичења може се са поуздањем доћи до закључка, да је у завршници постигнуто много више и много бољих резултата него у пр-

ва три месеца такмичења. Док је месни одбор Речне пловидбе у мају, јуну и јулу испуњавао производни план са 99,6% у октобру је тај план испуњавао за 103,9%. Металици су у првом тромесецију производни план испуњавали са 92%, а у месецу октобру 107,82%. Комуналци су у октобру производни план премашвали за 9,2% док су у првом тромесецију новембарског такмичења тај план испуњавали свега за 83,5%.

У поређењу са првомајским такмичењем јасно се види да је проценат синдикално неорганизованих радника у новембарском такмичењу опао, тако да од целокупног броја радника у синдикалном данас у Београду није обухваћено свега 4%.

И поред мањих пропуста, новембарско такмичење дало је резултате квалитативно боље од првомајског такмичења, и претставља један корак напред у даљем усавршавању производње. Пропусти учинени током такмичења и стечено искуство при томе послужиле су у 1947 години такмичарски дух радника добије свој пуни полет.

Ратко КУРУЗОВИЋ

Помозимо извршење електрификације и индустријализације земље

Сам положај радничке класе у Народном фронту као његове основне снаге, одређује и задатке радничкој класи у спровођењу програма Народнаг фронта у дело.

Досадашњи невођени радни полет наше радничке класе, успеси које је она постигла у обнови и изградњи наше привреде, најбоље сведоче о томе колико је наша радничка класа постала свесна своје историске улоге грађанства наше земље и лепше будућности. Својим досадашњим преданим радом и само-одрицањем радничка класа наше земље омогућила је нашем државном руковођству да оно као регулатор наше народне привреде постави је на плански колосек.

Наш први привредни план има задатак да рашири са анархичним остацима у нашој привреди, да ликвидира економску заосталост, да искористи упоредо с тиме и културну заосталост у нашој земљи, теško наслеђе из прошлости.

Уочавајући велике задатке који стоје пред радничком класом наше земље, а које је нагласио друг Тито грађанственом „Омладинске пруге“ у вези са електрификацијом и индустријализацијом наше земље, IV пленум Централног одбора Ј. С. Р. Н. Ј. донео је у вези тога низ веома важних и далеких одлука. Све ове одлуке, које је IV пленум Централног одбора донео имају свој јединствени циљ: мобилизацију свих снага радничке класе Југославије за спровођење у дело историских задатака на пољу наше планске привреде, електрификације и индустријализације.

Можемо слободно рећи да данас пред организацијама Народнаг фронта не постоји важнијег и већег задатка него што је њихова помоћ радничкој класи у остваривању одлука IV пленума.

Помоћ Фронта може да се огледа у следећем:

Да путем прорађивања и упознавања одлука IV пленума Централног одбора Јединствених синдиката, наше фронтвске организације приступе широјој популаризацији тих од-

лука, истичући њихов значај, значај нашег привредног плана и улоге радничке класе у остварењу тога плана електрификације и индустријализације наше земље.

Организације Народнаг фронта треба да приступе систематским политичким припремама наших трудбеника за њихове велике задатке. Те припреме треба спроводити путем популаризације самих одлука, путем разрађивања преко конференција, читалачких група, кроз културно-просветни рад, штампу и слично.

У недостатку довољног броја активиста у нашим синдикалним организацијама нарочито за културно-просветни рад, такве активности даће Народни фронт.

Стална брига Народнаг фронта према радничкој класи може да се огледа у многим видовима. Један од таквих је да Народни фронт буде активан у проналажењу погодних стамбених просторија за наше трудбенике, а у првом реду за ударице — новаторе.

Популаризацијом успеха у такмичењу по нашим предузећима и установама и истичањем ударника и новатора додељујући им оно место у нашем друштву које они заиста заслужују, даћемо још већи елан и полет нашим трудбеницима.

Сви чланови Народнаг фронта треба да су дубоко свесни тога да задаци радничке класе јесу и задаци Народнаг фронта, као што је радничка класа свесна да су задаци Народнаг фронта њени сопствени задаци. На крају треба да се схвати да од помоћи Народнаг фронта радничкој класи и њеним синдикалним организацијама при спровођењу одлука IV пленума Централног одбора Јединствених синдиката зависи и остварење програма Народнаг фронта, чврстина и снага самог Народнаг фронта. Отуда је помоћ Фронта нашој радничкој класи у остварењу електрификације и индустријализације наше земље, први најважнији и најнеопреднији задатак.

Јосип МИШКОВИЋ

Оријентисање енглеске спољне политике према реакционарним елементима у целом свету мора да изазове узнемиреност код многих Енглеза, који не желе да виде владу у редовима оних што покушавају да саботирају стварање чврстог демократског мира.

Лабуристи критикују спољну политику своје владе

Написао: М. Ливанов

У енглеском Доњем дому вођена је ту својој дебата по питању владине спољне политике. Као повод за ту дебат у послужило је расправљање о краљевом престоној беседи у којој је, по традицији, био изложен владин програм. Близу седмдесет лабуристичких посланика предложило је поправку за престоно беседу, тражећи промену у енглеској спољној политици. У тексту поправке изражава се нада да ће „влада његовог величанства ревидирати и на другим темељима изградити своју линију поступања у међународним пословима — на такав начин да се свим силама потпомаже свестрана сарадња са свим народима и групама које теже обезбеђењу потпуног социјалистичког планирања и контроле светских избора“.

Ма да је поправка формулисана доста маловито, она сугерише по говорима посланика који су је предложили, ипак претставља оштру осуду садашњег курса спољне политике лабуристичке владе. Сама чињеница да су лабуристички посланици изнели такву поправку пред парламент значила је изјаву неповерена влади. Руководство Лабуристичке странке покушало је да заштити овај скандал, хитно закључивши седницу парламентарне Франције лабуриста. На седници су говорили претседник владе Атли и Морисон, који су, под претњом искључења из странке, захтевали од депутата — Јеретика да повуку своје потписе на поправци.

Према сликовитим речима листа „Ининг стандард“, учиница је покушају да се бунтовницима „запуше уста“. Међутим, они су остали при своме мишљењу и одбили да повуку поправку. Затимаване скандала није успело, али руководство Лабуристичке странке — предузело је мере да се обезбеди од критике. Већином гласова прихваћен је на седници лабуристичке Франције предлог, према коме је члановима парламента забрањено да потписују ма какве поправке уз престоно беседу када се на власти налази лабуристичка влада. Резултати гласања о поправци били су крајње неуспешни за владу. Преко 150 лабуриста — чланова парламента уздржало се од гласања.

Незадовољство правцем спољне политике лабуристичке владе почело је да се формира већ одавно. Обични лабуристи — чланови парламента или, иако их другачије зову, „они из задњих клупа“ већ првих дана могли су приметити да су реакционарни конзервативни кругови, који су се борили против лабуриста на изборима, благословили нову владу и почели нарочито усрдно да певају славопојне министри иностраних послова Бевину.

Један од истакнутих посланика из „задњих клупа“ рекао је да се они лабуристи који су незадовољни владиним спољном политичком напласе у врло тешком положају.

— Ми не можемо да грдимо владу, — рекао је он, — јер то је наша влада, а да не грдимо исто тако не можемо, јер она одвећ усрдно иде удесно.

Оријентисање енглеске спољне политике према реакционарним елементима у целом свету мора да изазове узнемиреност код многих Енглеза, који не желе да виде владу у редовима оних што покушавају да саботирају стварање чврстог демократског мира. Недавно одржани конгрес британских тред-униона показало је да то питање узнемирава доста широке радне масе. Говорници су оштро осуђивали на конгресу владину спољну политику у односу на Шпанију, Грчку, Палестину, Индонезију и друге земље. Још пре тога на конференцији Лабуристичке странке у Борнеуту донета је резолуција, у којој је истакнута „очигледна повезаност политике садашње владе са традиционалном политиком силе коју спроводи Конзервативна странка“ Резолуција је истакла потребу „повратка лабуристичкој спољној политици потпомагања социјализма и антиимперијалистичких сила у целом свету“.

Многи лабуристички посланици и руководиоци професног савеза крајње су незадовољни тиме што конзервативци постају белем и ревносно брани оци Бевиновог политичког правца узев кадгод се у парламенту приступа расправљању спољнополитичких питања. Ни за кога, међутим није тајна да се у

стају конзервативна огледају интереси империјалистичких група, које теже да себи обезбеде доминантан положај у Европи. Њихови су планови садржани у потпомагању и потстицању реакционарних режима као што је Франков режим у Шпанији или монархистичко-фашистичка диктатура у Грчкој, у окупљању реакционарних снага око идеје „западног блока“, у борби против демократских режима у државама Источне Европе и против демократског покрета на континенту у целини.

Енглеске империјалистичке групе нису кадре ни да замисле остварење својих планова без оспорања на енглеско-амерички блок. О томе сведочи Черчиллов говор у Фултону. Империјалистичке групе Енглеске спремане су, штавише, да пристану и на то да Енглеска игра у том блоку улогу „млађег партнера“. На међународним конференцијама енглески претставници сипају блок са најизразитијим елементима америчког империјализма. Тиме се, очигледно, и објашњава чињеница да су аутори поправке поповили питању енглеско-америчких односа нарочито пажњу. Посланик Верби истакло је, на пример, да је у току последњих месеци влада спроводила политику нарочито присне повезаности између Енглеске и САД.

— У суштини, рекао је он, — створено је нешто што је равни дипломатском и војном савезу са Сједињеним Америчким Државама.

Члан извршног одбора Лабуристичке странке Ривс изјавио је, заплањују се за поправку, да је потребна јасна и одређена осуда „штетних идеја садржаних у Фултонском говору“. Ривс је упутио: зашто се енглеска и америчка дипломатија развијају паралелним линијама и против кога је уперен савез између САД и Енглеске? Други један посланик, Гросман, изјавио је да располаже веродостојним подацима о томе да између САД и Енглеске постоји размена најповољнијих обавештења. Пошто су Немачка, Јапан и Италија, као агресивне земље, побеђени, против кога се онда приућују та најповољнија обавештења? — упитало је Гросман. Он је захтевао да му се одговори на следећа три питања:

— Намерава ли влада да се ограни од предлога о енглеско-америчком савезу, који је Черчил истакло у своме Фултонском говору?

— Да ли је влада пристала на стандардизацију оружја и војне опреме Америке и Енглеске и да ли ће један део опреме за Енглеску стизати из Америке?

— Да ли се сада одржавају преговори између штабова Енглеске и Америке?

Та питања изазивају узнемиреност не само код посланика Гросмана: она дубоко узнемиравају најшире слојеве енглеског народа. Они су обеспокојени тиме што владајући кругови све више и више узевују судбину њихове земље за САД. Лист „Ренолдс њус“ с разлогом изражава тим поводом озбиљну забринутост и пише: „Као податак Америке ми ћемо изгубити наше почасно место међу светским народима и завршити тиме што ће, мо се плашити наших извозних тржишта и слободне планирања у самој нашој земљи.“

Али стар није само у извозним тржиштима, већ и у томе што се одбрана Енглеске — а то је последица предвиђене стандардизације наоружања британске војске по америчком узору — доводи у зависност од САД. Сама чињеница уношења поправке и уздржавање великог броја лабуристичких посланика од гласања о њој показују да се чаша стрљена превила и да је све што се досад прећућивало одједном изблило на површину. Међу потписницима поправке налазе се не само обични посланици, већ и посланици на одговорним положајима. Коментатор листа „Стар“ истиче да су „многи од потписника претставници центра странке, неки су парламентарни секретари министара, други пак — функционери професионалних савеза, којима је стало до тога да одржавају контакт с јавним мишљењем у фабрикама и заводима.“

По свему судећи редови незадовољника постају у Лабуристичкој странци све бројнији; и то под утицајем распокојења широким бирачким слојевима.

(Наставак са прве стране)

за слободу и срећну будућност, — избрисати ону велику наду и узданицу коју су наши народи израдили оном својом наивно, али снажном и светлом изреком: „Нас и Руса двеста милиона“. Та пригушена нада, љубав и снага је за време устанка и народноослободилачке борбе избрла са стијскоком силином: снага осећања словенске солидарности и херојства у борби за слободу. Југословенски партизани су се на својим многобројним фронтима усхићавали стаљинградским дивјунацима, а стаљинградски хероји се дивили епским јунаштву југословенских бораца који оружјем отетим од непријатеља ослобађају своју земљу од непријатеља, држе толике ослобођене територије и задржавају на својим фронтима толике непријатељске дивизије. И ово овакво осећање јединства и братства сковано у ватри херојске ослободилачке борбе, која се развила у свим словенским земљама и почастовавало је наш град Београд, прво седиште Титовог Врховног штаба, главни град Титове Народне Републике да буде седиште свесловенског комитета и да се у њему на Словенском конгресу чује реч целокупног слободољубивог словенства.

И Београд ће се показати достојан почастима која му је учинена од братских словенских народа и државе високо и чврсто заједно са осталом словенском браћом заставу словенског слободољубља. Он неће ни за часак заборавити ону, већ толико деценија класичну и традиционалну, реч песника Прерадовића о Звању славајства, да је позив и мисија словенства да у мутним и злим временима, каква су ова око Париске мировне конференције и заседања УНО-а, да буде извор свести, снаге и узлета за читав свет:

„Устроумље кад се смутни, мудрост када прецјени се, Јакост када разлива се, Благост када распусти се, Ти освијести, ти разбистри, Ти укроти, ти ублажи, Ти окријепи, ти узнеси, — Ти ми спаси свијет на земљи.“

Овај Прерадовићев поклич упућује данас словенском конгресу свих словенских и осталих демократских народа, — и Београд ће остати веран овој речи, јер је главни град слободне Федеративне Народне Републике Југославије, јер је то Титов Београд.

Др Душан НЕДЕЉКОВИЋ

МАКСИМ РИЉСКИЈ О значају Словенског конгреса

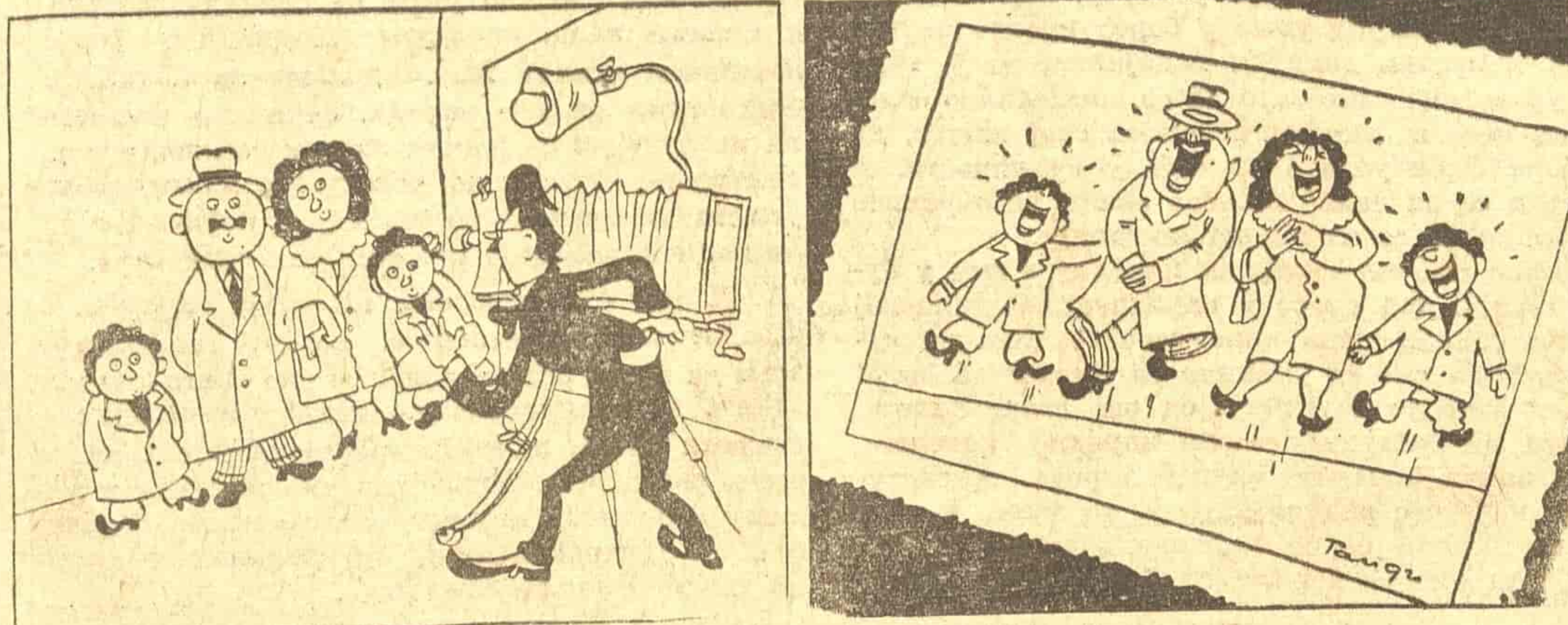
Међу делегатима Совјетског Савеза, који су допутовали ових дана на Словенски конгрес, налази се и велики украјински песник Максим Риљскиј. О значају Словенског конгреса у Београду Максим Риљскиј је дао „20 октобру“ следећу изјаву:

Пријатељство и јединство словенских народа били су један од најважнијих узрока наше победе над фашистичком Немачком. Велику улогу у том јединству одиграли су Свесловенски комитет у Москви и словенски комитети створени у свим словенским земљама. Сада пред нама стоје два основна задатка — борба за пријатељство Словена, пријатељство необориво и у будућности, као за поуздано јемство мира у целом свету, и за најприсијну културну сарадњу између народа, за узајамно богађење у вредностима науке, културе, уметности. Словенски народи дали су велики допринос културној ризици света у прошлости. Сада, везани нераздвојним везама вечног пријатељства, они ће још више учинити. У области књижевности, која ми је најближа, спроводи се данас најживља делатност на превођењу дела братских литература — како класика, тако и савремених напредних писаца.

Совјетска култура по своме замаку неупоредиво је изнад културе царске Русије. Земља је покривена густом мрежом нижих, средњих и виших школа, има читав низ националних академија наука на челу са Свесавезном академијом. Позоришна уметност, музика, ликовна уметност постигле су у Совјетском Савезу невођен проиват. Совјетска култура — то је збир великог броја националних култура на челу са културом великог руског народа. Али она је јединствена по своме демократском, прогресивном духу, по својој потпуној везаности за народ.

М. Рибовски

НЕУСПЕО МЕТОД

— Ако хоћете да на фотографији испаднете озбиљни, најбоље је да замислите нешто озбиљно. На пример: Черчила у борби за мир.

Готова слика

ПРИМЕР НА КОМЕ ТРЕБА УЧИТИ

Рђава расподела потрошачких карата уноси пометњу у снабдевање

Уредбом Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ о планској расподели намирница створена је основа за правилно снабдевање становништва важним животним намирницама. Сходно тој Уредби издата је још 13 септембра ове године Наредба о категоризацији потрошача према тежини њиховог посла и према одговорности на раду. Иако ова Наредба има својих недостатака, она претставља значајан моменат у увођењу планског снабдевања. Њена правилна примена биће од користи сваком радном човеку и читавој заједници, пошто се подизањем животног стандарда радника јачају и њихове продуктивне моћи. Међутим, у првој практичној примени ове Наредбе дошло је до великог броја грешака.

Подела потрошачких карата за децембар показала је многе недостатке у организовању овог посла. Било је кривице до грађана, али исто тако и до уличних повереника и чиновника рејонских отсека за снабдевање. Иако су грађани били обавештени преко штампе о новом начину вађења карата, они се нису држали издатог саопштења. У својим пријавама нису детаљно назначивали на каквом су раду запослени. Многи нису своје пријаве ни оверавали код надлежних, а они који нису директно на послу а имају право на Р-карту, нису се потрудили да то своје право и докажу. Економски одборци синдикатских подружница по предузећима нису такође ништа предузимали како би њихово чланство било правилно сврстано у одговарајуће категорије, а и управе предузећа нису тачно назначиле какав посао раде поједини намештеници. Улични повереници су се управљали само према попуњеним пријавама, а показало се да и рејонски чиновници нису проучили Наредбу иако је од њеног издавања протекло довољно времена. Они су раднике површно сврставали у категорије и многи су карте издавали само по свом нахођењу. Поједини инспектори контролних комисија, државни чиновници-стручњаци али који немају звучних звања, добијали су Р-3 уместо Р-1. Дешавањем да радници и намештеници исте категорије и из истог предузећа добијају у разним рејонима — па и у истом — различите потрошачке карте. На пример у радио станици један је синкер добио карту Р-1 а остали Р-3, један начелник Р-3 а остали Р-2, један члан хора Р-1 а остали Р-2 и Р-3, музичари Р-1, Р-2 и Р-3. Исто тако главни уредник једног дневног листа добио је карту Р-3, а један сарадник истог листа Р-1. Слични примери се не могу побројати.

Мора се узети у обзир да је овај посао претстављао новину и да су чиновници отсека за снабдевање били искувене оптерећени, али овако озбиљна дужност се морала и озбиљно схватити. Није било лак посао да се сваки случај подреди издатој Наредби, али би се многе грешке избегле да се све одређе саветно проучиле. Слаба помоћ уличних повереника још више је отежала рад. Требало је да се власти на време повежу са уличним повереницима и да им детаљно изложе њихове дужности, а сви да се о свим питањима посаветују са грађанима у улици. Само тако би помоћ повереника у овако важном послу била ефикасна.

Показало се да је и сам начин вађења карата неподесан. Тачно је да су се управе предузећа растеретиле овог посла, али су зато намештеници при морани да појединачно излазе и траже исправке поштом грешака. При рачијој расподели карата било је случајева да су запослени људи поред Р карата вадиле и Г карте преко својих станова. Међутим, сада је настало још више малверзација. Р карте су добивали они који на њих уопште немају право. (Инжењер Калафатовић, Цвијићева 130, добио је карту Р-1 иако има право само на Г-карту. Потврду о томе да је технички руководилац издао му је „Заједница удружења грађевинских привредника“ која претставља удружење неколицине инжењера који раде у своју корист). Било је случајева да су приватни последавци издавали потврде о запослењу

члановима својих породица и на тај начин им обезбеђивали Р-карте. Има још много примера несавесности грађана, али то не може оправдати небудност одговорних чиновника, који су се морали унапред припремити за овако важан посао.

Показало се да је број грешака врло велики. Њих је немогуће исправити већ у једном месецу. Па ипак треба insistирати да се исправе бар тамо где су уместо Р-1 карата издате карте Р-3, јер су ту разлике у следовању знатне, а пошто су и послови које радници прве категорије савијају тежки — није право да њихова следовања буду окрњена. Али, да и у новој подели карата не би дошло до сличних грешака, требаће више ангажовања како од стране грађана и уличних повереника, тако и од управа предузећа и рејонских чиновника. Рејонски отсеци за трговину и снабдевање треба да овако важне и одговорне дужности поверавају најсавеснијим чиновницима који ће се на време и детаљно упознати са донетим наредбама и који никакве одлуке неће доносити пре него што се удубе у њихову суштину и значај.

Даница ПЕРИЋ

СПРЕЧИМО РАЗОРНУ ДЕЛАТНОСТ ШПЕКУЛАНАТА

Шпекулација узима све веће размере

Последњих месеци, а нарочито последњих недеља, појава шпекулације узела је у Београду велике размере. До овога је дошло нарочито због слабе организације контроле од стране рејонских комисија за сузбијање шпекулације. Комисије, додуше, нису ни могле и поред свег залагања да покажу боље резултате, јер је њихова досадања организација неадекватна због малог броја чиновника, а укидањем привредно-финансијске милиције могућности за хватање шпекуланата сведене су на минимум.

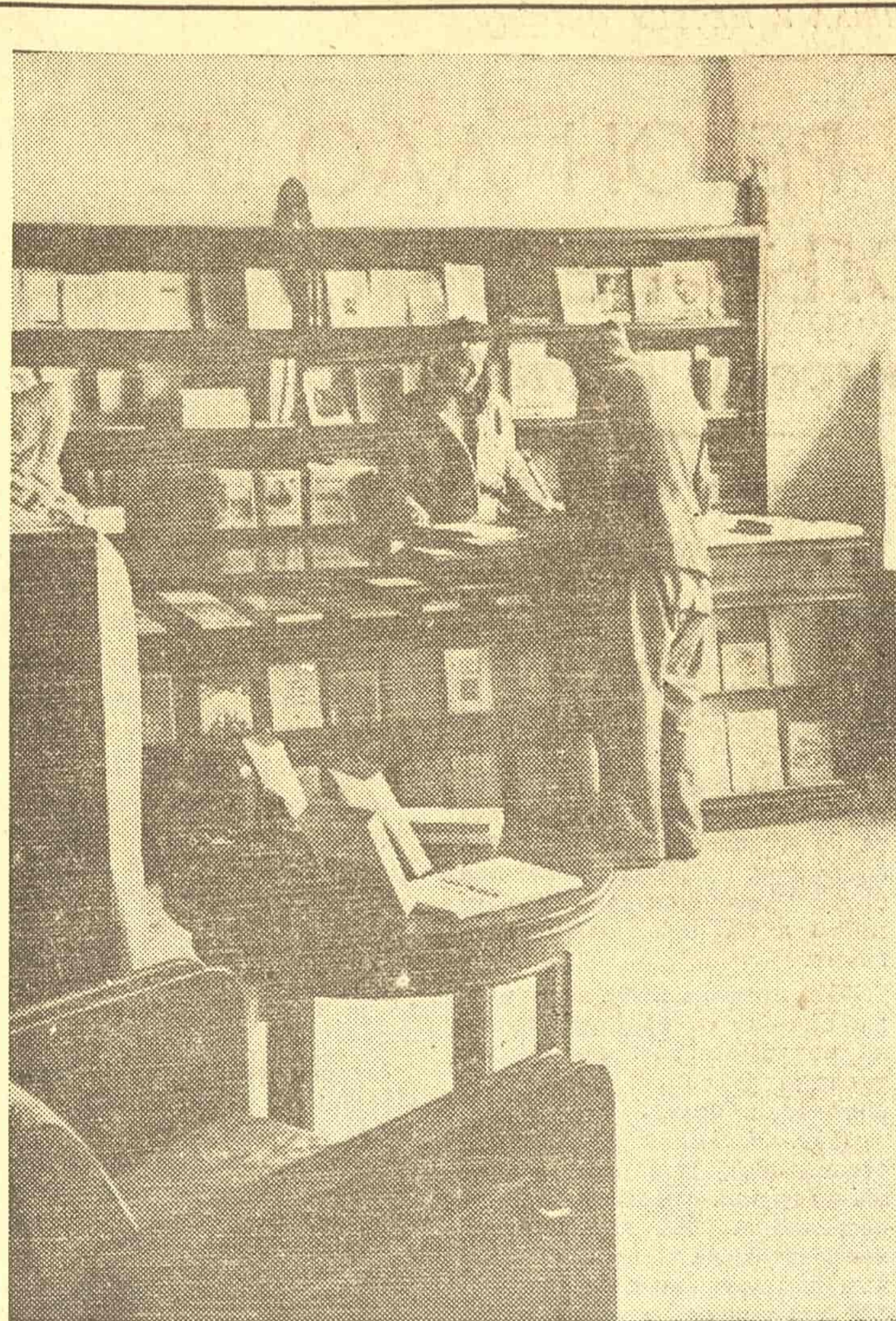
При комисијама за сузбијање шпекулације ради обично један до два чиновника и два грађанина. Чиновници су прена-трпани административним пословима и не могу да врше са успехом теренску службу, а других теренских контролора уопште и нема.

Милиција поретка не може са успехом да хвата шпекуланте, јер су милицијци у уличним и шпекуланти могу на време да се уклоне када они наиђу. Хватање шпекуланата свело се, због тога, само на интервенцију комисије у оним случајевима када оштећени грађани поднесу пријаве, што је врло ретко. Као резултат таквог рада дошла је и појава да рејонске комисије, тужиштва и судови не могу да имају ни приближну слику пуног обима шпекулације на пиножама, нити да јој, по досадашњем систему рада, са успехом спрече даље ширење.

Али, и поред оскудности података, по анализама тужиштва рејонских судова може да се виде бар неки облици шпекулација у Београду. Узевши у обзир све те случајеве, а њих и поред слабе контроле има на стотине, може да се донесе поразителнајући закључак, да шпекуланата има међу људима скоро свих професија, сем радника, почевши од оних којима је то стално и једино занимање, па до оних који повремено шпекулацијом покушавају да побољшају свој финансијски положај.

Редовна је појава да сељаци, који по закону имају право на продају својих производа, постоју уверења о предаји вишкова, довлаче велике количине намирница откупљених од других сељака и продају их несметано по неверно високим ценама (у Среском народном суду Првог рејона води се више поступака против ове врсте шпекуланата). Пиљари из Београда набављају намирнице у Војводини, а продају их у унутрашњости (случај Петра Цветковића, квантаса са Бајлонове пијаце). Многи квантаси и пиљари, уопште, спадају у ред највећих шпекуланата са животним намирницама.

Цене занатских услуга су прескупле, а има и случајева истог шпекуланства, нарочито по ауто-механичарским радионицама (случајеви Слободана Вукировића, Александра Билића и других сопственика

Једна лепо уређена продавница „Просвета“

ауто-гаража). Кројачи купују конач по црноберзијанској цени, а шпекуланти са продајом својих услуга грађанима (случај Ивана Живковића у Другом рејону). Постоје чак и стаклари шпекуланти (пример: Маринко Ковачевић). Неки трговци нису ни до данас заборавили старе навике и настављају са шпекуланством свим артикулима на којима се то може (Тома Томић, Лудвик Хити, Момир Петровић, велики продавац Мисаљевић, Никола Манојловић и још многи други). Многи обућари, чак и они уопслени по задругама, не заостају за осталим шпекулантима (обућарска задруга „Војводина“).

Међу кафиџијама и сопственицима ресторана има огроман број шпекуланата, који без икаквих обзира убрајају законом недовољне зараде. Против власника кафана „Болевца“ и „Жагубица“ сваког месеца се подноси бар по једна тужба због скупље наплате или због рђавог квалитета робе. Сопственици кафана на Славији, браћа Вишњић, до сада су шест пута кажњавани.

Посебну врсту шпекуланата чине они којима је то једино занимање и који свакодневно путују од Београда до Суснака, Ријеке, Загреба и Љубљане, купујући тамо текстил, који се у Београду продаје по високој цени (случајеви Маринка Додер, Јованке и Војислава Антонијевића, Славнице Симића, Петра Вуковића, Јелене Обрадовић итд.). Шверцовање намирница обично се врши чамицама преко Дунава.

Дуга је листа злоупотреба, шверца и шпекулације. Жалосна је чињеница да шпекулантских покушаја има по задругама, Гранатовим и Грамлековим продавницама, ода-

кле још увек није из редова продаваца очишћен сав шпекулантски олош (пример: развођено млеко по продавницама Грамлека у Првом и Шестом рејону, случај са кромпиром у Гранатовој продавници број 12, случај са кожом у обућарској задрузи „Војводина“).

Шпекулација и број шпекуланата из дана у дан расту. Напоменимо само злоупотребе са Д и Р-картама, пљачку са намештеним собама, убирале недовољних зарада од стране дрварских и грађевинских трговаца, шпекулације златом, цигаретама, текстилом (Каленићева пијаца је најбоља илустрација), скупе занатске услуге и тако даље. Један једини логичан закључак је, да шпекулације има у Београду све више и више.

Привредно-финансијска милиција, док није расформирана, вршила је свој посао савесно и ефикасно је успела да сузбје шпекулацију. Данас, са малим бројем чиновника по комисијама за сузбијање шпекулације и скоро никаквим теренским апаратом, тешко је стати на пут вршању пљачкаша.

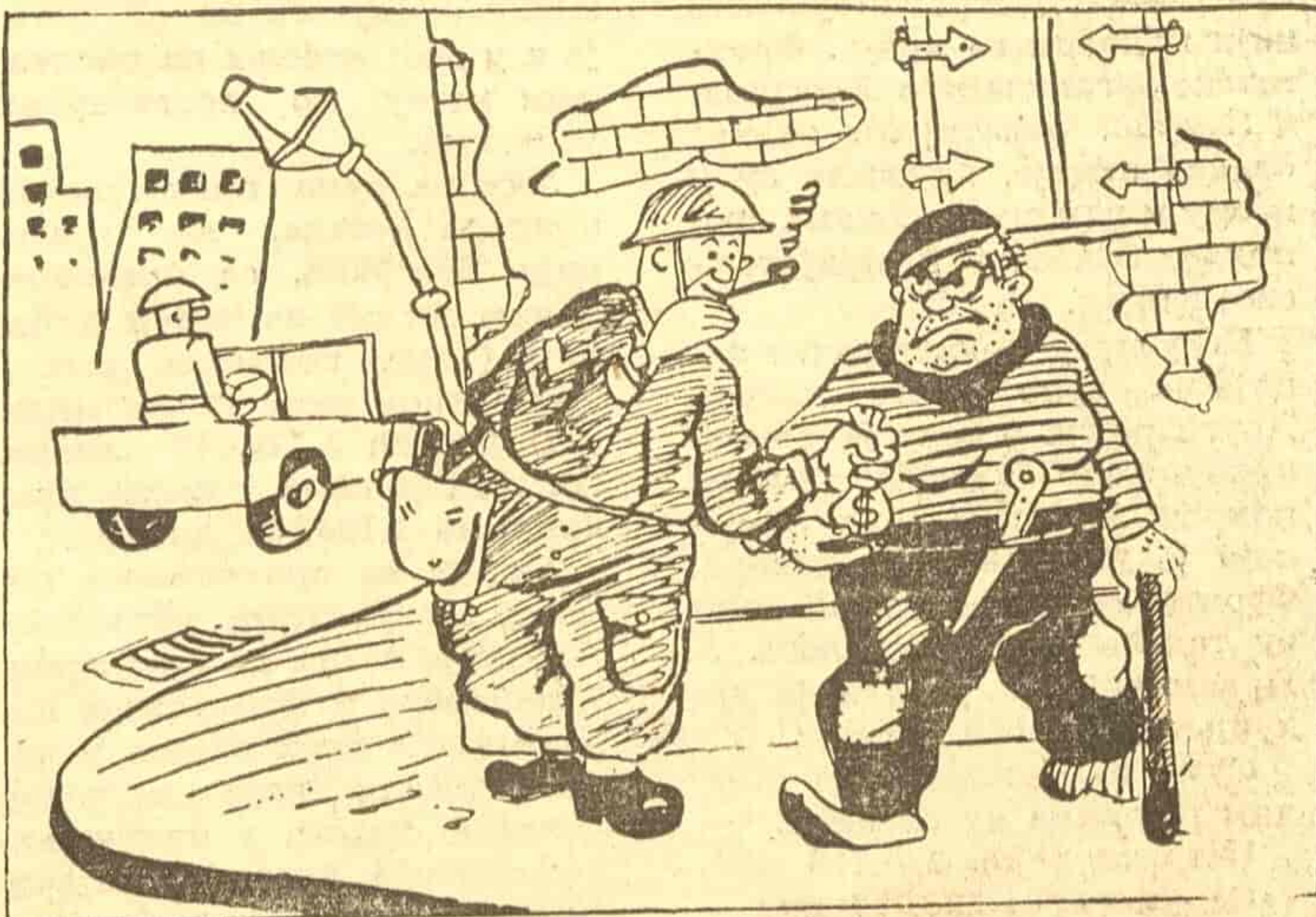
Зато је неодољно потребно да се поново формира привредно-финансијска милиција и да се повећа број особља по рејонским комисијама за сузбијање шпекулације, јер ће само на тај начин бити могућа успешна борба за реалне цене. С друге стране, дужност је радног народа и свих грађана Београда да укажу комисијама на сваки, макар и најмањи, покушај шпекулације и омогућу народне власти прихватају и откривају штеточина, који уносе хаос на нашим тржиштима.

Брана ВУЧКОВИЋ

„Да се Грци не досете...“

„Енглези инсценирају нападе против себе да би их употребили као разлог за што активније мешање у унутрашње послове Грчке“

(Проглас Полит. Бироа Комунистичке партије Грчке)

— Значи, да вас нападем али да пазим да никог не раним?
— Јес, а ми ћемо затим учинити кораке, да војнички заштитимо своје интересе... овај... своје људство.

Издавачка делатност у Београду

Трговина књигом — било је гесло предратних издавача

Када би грађани Београда, гледајући само у излоге многобројних књижара, хтели да направе поређење између предратне и послератне издавачке делатности, не би могли то да учине, јер постоји читав низ озбиљних и објективних разлога који раздвајају, или боље стварају, две епохе у нашој издавачкој делатности. Трговина књигом, а не про- свећивање народних маса, било је гесло предратних београдских издавача. Највећа издавачка кућа „Геца Кон“ предначинила је у стварању монопола за издавање књига, закупујући врло јевтино ауторска права. Скупим убедљивим, неодабраним делима они су стварали читаво тржиште прескупих и најчешће безвредних дела. За „Космос“, „Народно дело“ (зрелка-маторско) предузеће и несомљиво по рђавим и скупим, блеферским делима из књижевности, „Просвету“, „Едицију“ као и за остала мања издавачка предузећа, било је карактеристично, да путем претплата, коју је претплатник морао да отплатије годи-нама, продају скупу књигу.

Основна разлика послератне издавачке делатности од предратне је да се народу пружи јевтина и одабрана напредна литература, која има пре свега велики васпитни значај. Четири већа београдска издавачка предузећа успела су за две године да растуре у најшире народне слојеве толики број књига и брошура колико не би могло да се учини у приватној и несистематској, трговачкој и издавачкој делатности.

Издавачко предузеће „Клтура“, кроз марксистичко-љенинистичку литературу, библиотеку совјетске књижевности, кроз дела Максима Горьког, библиотеку Јужнословенских писца, издања Светских класика, Западно-европску и америчку књижевност, библиотеку великих људи, биографска дела и издања политичке економије итд., до-стигла је број књига и брошура од 3.173.000 примерака. Друго издање Историје СКП (6) и Питања љенинизма од Стаљина налазе се у штампи. „Пет прјесама у славу друга Тита“ од Зоговића имало је четири издања. Пошпење „Песме партизанке“ три пута су штампане. „Борба за ослобођење народа Југославије“ од друга Тита је прва књига која је штампана после ослобођења и одмах распродата, као и Карлефов „Пут нове Југославије“. Дела светских класика, Балзак, Стендала, Текерџија, Тургењева, Толстоја, Анатола Франса, Ромен Ролана, Золе, Џек Лондона, совјетских савремених писца: Шолохова, Леонова, Горбатова, Мајаковског, Фурманова, А. Толстоја Александра Бека, Илфа и Петрова, као и биографије Љенина, Стаљина, Кирова, Берјинског, Гогоља, Пушкина, Толстоја, Чехова, Мусоргског, Бјелинског итд. изишли су по предвиђеном издавачком плану. За два такмичења, мајско и новембарско, цена је спала од 3,44 динара по табаклу на 1,72 динара.

Успон Земаљског издавачког предузећа Србије „Прострета“ карактеристичан је по разноврсној, широкој делатности, појетивењу књига и популарисању лепе књижевности, школске, научне и педагошке библиотеке. Преко 3.200.000 примерака књига и брошура штампано је за две године у овом предузећу. У новембарском такмичењу цена је појетивена за 20 од сто. Нарочито је запаљено да су међу читаоцима врло популарне библиотеке: „Изабрана дела српских реалиста“, „Јевитина библиотека“, „Совјетска савремена књижевност“, „Деј“ библиотека „20 октобар“, педагошка, позоришна, „Културна историја“, „Наука и живот“, „Популарна наука“, „Школска практична библиотека“, затим појединачна издања убедљива за основно, средње и више школе, часопис „Наша књижевност“ итд. Основана је музичка библиотека, која је имала неколико успешних издања.

Државни издавачки завод, иако је престао са делатношћу, јер је основана Југословенска књига која ће примити и његов задатак успео је да изда 25 књига у укупном тиражу од 261.300 примерака најбољих дела светске и наше књижевности.

Омладинско издавачко предузеће „Ново поколење“ публиковало је 25 књига и 25

брошура у 800 хиљада примерака, које имају васпитни значај за омладину. Преводи из напредне књижевности одnose се на дела чији догађаји и јунаци карактеришу велике епохе из борбе слободољубивог човечанства у рату и херојска дела социјалистичке изградње. „Приче о Љенину“ од Конарова, „Детињство Љенина“ од Уљанове, „Детињство Фрунзе“ од Лебелова, „Корчагинова срећа“ од Трочубаченца, Гогољев „Тарас Бульба“, „Стаљинско племе“, — све су то карактеристична дела за васпитање омладине. Брошуре се углавном односе на организациона питања народне омладине. Последње издање НОПОКА о Омладинској пружини: „Прва смена“, „Ударници прве смене“, „Тунел Мајевница“ и „Поема о пружини“ од Гвида Тартаље усмерена су на популарисање искустава стечених на овој великој омладинској акцији.

Ма да поред ова четири велика издавачка предузећа у Београду има неколико мањих, издавачка делатност не губи ништа од своје система-тичности и њен план се извршује потпуно. За идућу издавачку годину сва предузећа припремају много већи број књига који ће допунити празнине у напредној књижевности која се осећала нарочито пре рата, а издавачка делатност, како преводилачка, тако и домаћа, биће испуњена и задовољене потребе школе, стручне, научне библиотеке и лепе књижевности.

Дејан ГАЈИЋ

Зашто је извршена подела рада између Грађевинског и Комуналног одељења

Од бившег Техничког одељења ИНО-а настало је Комунално одељење, коме је прикључен и Пољопривредни отсек, тако да је оно обухватило не само грађевинску службу, већ се старало за развијање и одржање комуналне имовине, коју обављају привредна предузећа ИНО-а, као што су „Бевод“ и „Белсан“. Ако се направни од сврт на досадашњи рад Комуналног одељења и његове напоре за развијање грађевинске делатности и обнове водовода, канализације, купатила, уређење паркова, саобраћајних линија, трамвајског возног парка, биланс би дао резултате: да је главни део обнове Београда завршен и да се прелази на планску изградњу града.

Обимност грађевинске и техничке службе понавља се из дана у дан и постале су питања да ли би Комунално одељење као такво, могло технички да савлада све задатке. После дужег проучавања стручњака решено је да се од Комуналног одељења створе два одељења: Грађевинско и Комунално.

Грађевинско одељење има задатак да спроводи пројектанско-грађевинску политику Извршног одбора. Архитектонски радови, изградња, просецања и коначна оправка улица, коловоза и путева, геодетски радови, надзор над грађевинском службом, одобравањем планова и усклађивање са урбанистичком политиком, надзор над инсталацијама електричних водова, контрола планског уређења града, улепшавање његовог спољнег изгледа, — све су то радови које ово Одељење има у току идуће године да развије.

Док ће Комунално одељење, ослобођено овог дела важних дужности, моћи да појача брину за побољшање и одржавање комуналног гаданства Извршног одбора. И ово је крупан задатак, јер ако Комунално одељење контролише и усмерује рад повредних предузећа ИНО-а, оно не само што има задатак да покрене и потпомаже радове на привреди, већ мора да регулише све јавне потребе грађана.

Самим тим што су створена два посебна руководећа апарата, омогућени су и предислови да се свим секторима покљони много више брине него у прошлој години, а задатак изградње Београда у идућој години по плану изврши. Зато су и извршене поделе рада између Грађевинског и Комуналног одељења.

НА СВЕЧАНОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ НАРОДНОГ ФРОНТА ИЗНЕТИ СУ РЕЗУЛТАТИ ТАКМИЧЕЊА У МЕСЕЦУ ОКТОБРУ

ДРУГИ РЕЈОН ДАО ЈЕ НАЈБОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ у месецу октобру

До завршетка међуградског такмичења треба појачати рад на свим секторима

ДВОГОДИШЊИ КУРС ЗА УДАРНИКЕ И ПРОНАЛАЗАЧЕ

Широке могућности културног и стручног уздизања најбољих радника

Ударници и новатори по нашим предузећима и фабрикама уложили су огромне напоре да се поручена земља што пре поново подигне и обнови, да наше пијаве буду опет нормално снабдеване свим потребама и да радни народ не оскудева ни у чему. Пожртвовањем и високо развијеном свешћу о потреби појачања рада ударници и новатори учинили су небројене користи нашој Републици и народу. Због тога је Министарство просвете, да би тим најбољим и најспособнијим радницима омогућило даље успехе и усавршавање, одлучило да организује курс за ударнике и проналазаче — новаторе који ће трајати две године. Сви они радници који буду поселивали курс стећи ће на њему средњошколску наобразбу и могућност да своје студије продуже на вечерњим радничким факултетима који ће им дати вишу стручну спрему и оспособити их за још веће успехе у раду на обнови и изградњи земље.

Никада у историји наших народа радничка класа није имала оваквих могућности какве јој сада пружа народна власт, никада трудбеник предатне Југославије није могао ни да помисли на усавршавање својих знања, на стицање нових знања, на могућност да се упозна са тековинама науке и да развије своје способности до максимума. Народноослободилачка борба и народне власти произиле из те борбе спремне су да онима који највише дају и пруже највише.

У вези са овом одлуком Министарства просвете Народне Републике Србије управе синдикалних подружница Београда дужне су да се што саветније позабаве овим питањем, да испитају све могућности својих чланова ударника и новатора и њихове способности и на својим седницама припреме предлоге које ће упутити Месном синдикалном већу. Потребно је да на овим конференцијама чланови синдикалних подружница дају своја мишљења о предложеним ударницима за курс и да све чланство одобри избор новатора и ударника који ће бити послати на више образовање.

С обзиром да курс неће моћи да обухвати већи број новатора и ударника, за слушаоце курса треба предложити и брати најбоље ударнике, најсавесније чланове синдикалних подружница, новаторе који су дали проналазачке веће вредности, и оне другове који ће моћи да оправдају у потпуности поверење чланова подружнице који су их предложили за курс. Да би успех курса био што бољи, неопходно је потребно да сви слушаоци уложе путне напоре и много воље у рад на савлађивању новог грађана и оспособљавању за даљи развој. Због тога слушаоци курса не смеју бити старији од 35 година. Да не би било случајних прекида при поселивању курса, због тога што поједини слушаоци нису регулисали војну обавезу, потребно је да се на курс шаљу само они који су или војну обавезу регулисали или их за две године похађања курса та војна обавеза неће да обухвати.

Предавања на курсу одржаваће се сваке вечери, тако да ће слушаоци моћи и поред учења да обављају своје редовне дужности по фабрикама и радницима.

Могућности које има радни човек у нашој Народној Републици за своје даље усавршавање и напредовање, огромне су. Природно је да су те могућности за оне који се више залажу и који показују више воље за своје усавршавање веће и да на курс треба слати најбоље од најбољих. Због тога је дужност подружничких управа и чланова да посвете питању избора курсиста највећу пажњу, одабирајући за курс своје најбоље другове и другарице.

Народне власти пружаће и даље радничкој класи све веће и веће могућности за развој и усавршавање, стварајући све већи број курсева на којима ће радници моћи, поред стручног, да стекну и опште образовање.

Учешће фронтоваца Београда у међуградском такмичењу расло је из дана у дан. Упоредо су расла и искуства, тако да је такмичење сваког месеца добијало све пунији садржај и све шире размере. У септембру месецу у свим рејонима Београда постигнута су одлични резултати. Поред задатака који су се постављали пред организације Народног фронта Београда у протеклим месецима, у октобру се рад морао проширити јер су претстојали избори за Уставотворну скупштину Народне Републике Србије. Нов задатак — масовно-агитациони политички рад за изборе, потиснуо је у други план такмичење, изузимајући ту такмичење у производњи по предузећима и установама.

Због тога, ако се упореде резултати такмичења у октобру са оним из ранијих месеци, ви-

ну кампању. У септембру месецу одржано је 410 читалачких група, на којима је било 14.000 грађана. У октобру се овај број повећао неколико пута. На 3883 читалачке групе било је 72.480 грађана. И број приредаба се повећао. У октобру их је било 180 са 70.504 посетиоца, према 84 приредбе са 35.000 посетилаца у месецу септембру. Поред повећања броја приредби, учинило се много и на побољшању програма.

Због настале изборне кампање смањено се број подлазника на алфаветским течајевима, тако да је остало свега 20% подлазника, према броју у септембру. Омладина је у октобру организовала течајеве за учење школских предмета са 2.937 посетилаца. На народним универзитетима и по синдикалним подружницама одржано је 369 предавања са око 50.000

нанским питањима 3.240 саветника одржало је у току октобра 187 саветовања. АФЖ је учинио 85 посета социјалним установама, а на спремању поклона учествовало је 486 жена и дато 3.273 радна часа.

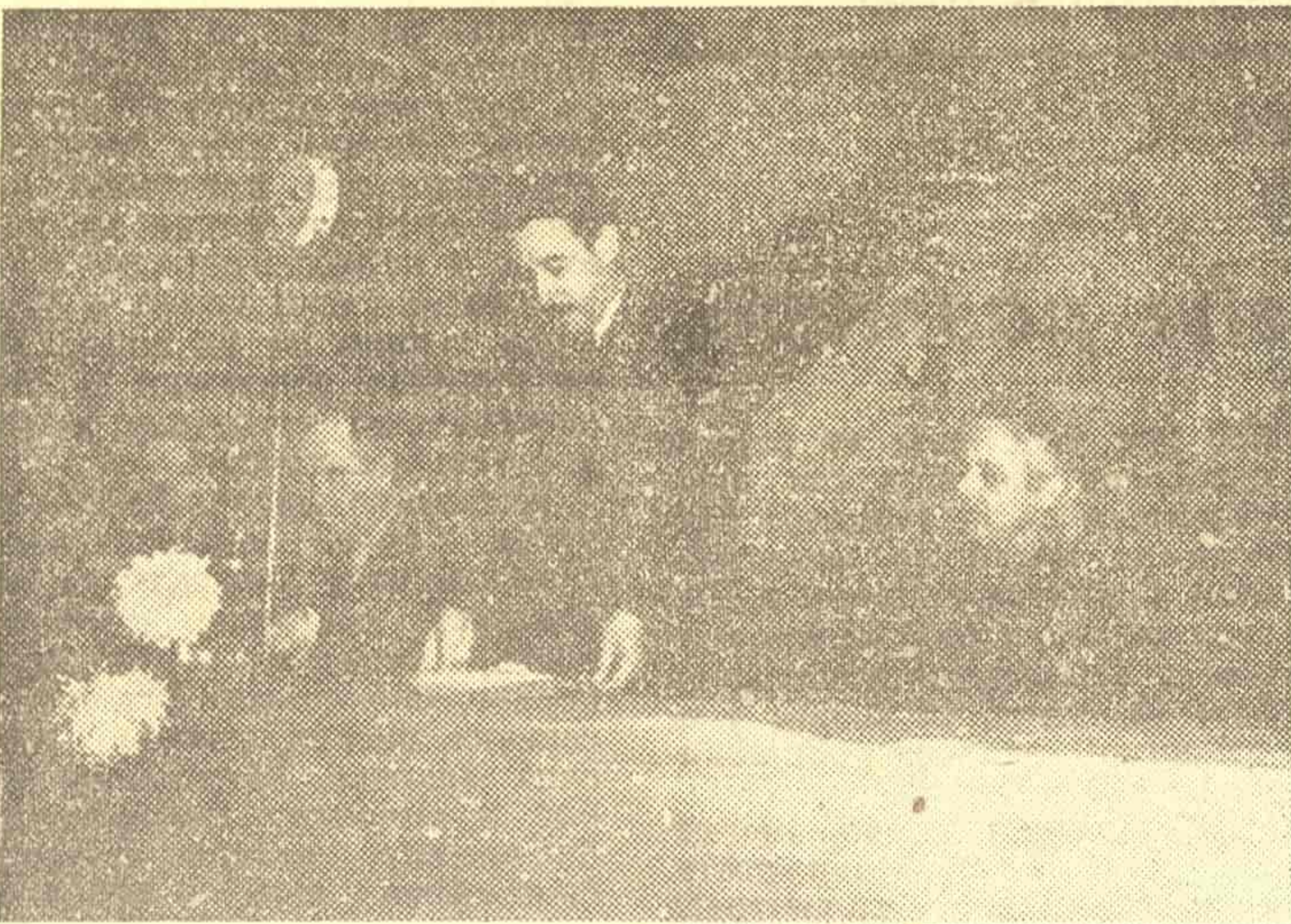
У радовима на прикупљању отпадака највише су се истакли Четврти рејон и Земун. Текстилних отпадака укупно је сакупљено 2.894 килограма, гвожђа 11.334 килограма и хартије 810 килограма. Сакупљено је и 123.930 кутија од конзерви.

На пословима око издавања књижица за снабдевање радило је 3.450 грађана, који су дали 15.500 радних часова. На састављању бирачких спискова радило је 3.830 лица и дало преко 33.600 радних часова.

Према резултатима рада по свим гранама такмичења у октобру месецу, Други рејон Београда постигао је највећи успех. На другом месту је Трећи рејон који је међу рејонима, после Другог, највише показао успеха на уређењу града.

У такмичењу по предузећима и установама узело је учешћа у октобру месецу 32.545 радника и намештеника. План производње остварен је са 110,5% или пребачен за 10,5%. Радници и намештеници Београда дали су 129.098 доброволних часова у разним акцијама које су извршене овога месеца. И на стручном уздицању урађено је много. Одржан је 471 стручни курс са 4.094 учесника.

Са конференције, грађани

Родољуб Станић члан Извршног одбора Градског фронта чита извештај о такмичењу у месецу октобру

ди се да су они у октобру слабији. Па ипак, извесне секције, као секција за помоћ народним властима и културно-просветна, прошириле су свој рад, укључујући га у предизборну кампању.

Такмичарски одбор при Народној фронту Београда, на свечаној конференцији, поднео је реферат о резултатима такмичења у месецу октобру: о радовима на уређењу града, о помоћи селу, културно-просветном раду и помоћи народним властима. Месно синдикално веће на посебној конференцији изнело је резултате такмичења који су постигнута у предузећима и установама Београда.

Уређење града

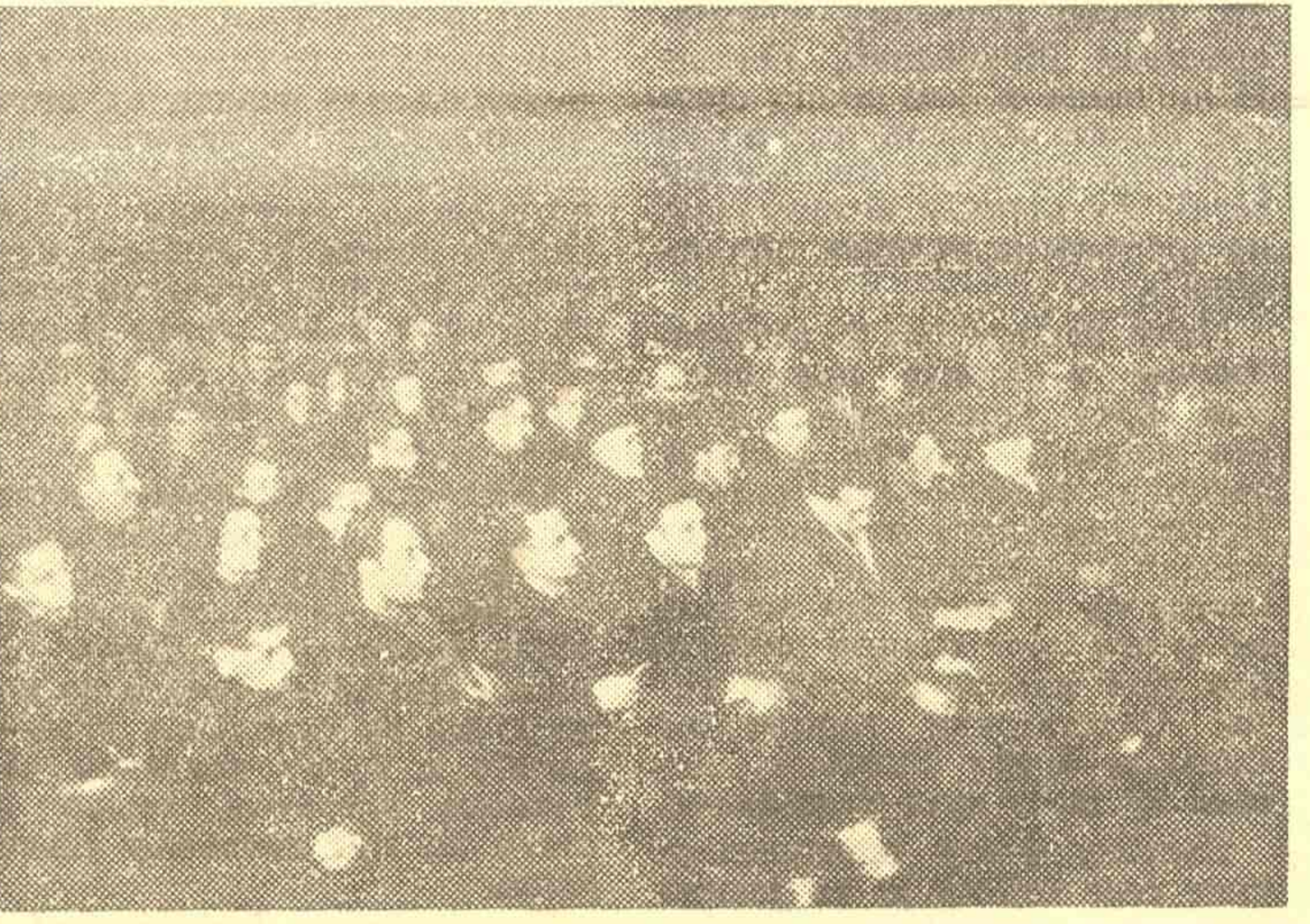
Из реферата се види да је у октобру на уређењу града, урађено мање него у прошлом месецу. Па ипак, резултата има. Радило се на 76 раније започетих рушевина, и са њих је одвучено камионима 6.377 кубних метара шута, а у парковима и у 34 улице извршено је 11.220 кубних метара земљаних радова. Насуто је 2.258 кубних метара шута и израђено 3.422 квадратна метра калдрме. У радовима на стварању зеленог појаса око Београда највише су се залажили грађани Шестог и Седмог рејона, где је ископано 50.000 рупа за саднице. На свим радовима око уређења града учествовало је око 34.000 грађана, који су дали преко 143.000 радних часова.

Секција за помоћ селу

У месецу октобру радне екипе одлазиле су на село само прве две недеље, тако да је обављено свега 57 посета, дакле много мање него у септембру, када је било 207 посета селу. Радне екипе су дале у току месеца, уз учешће 2.129 радника, 14.471 радни час, а лекари су извршили 1.670 прегледа. Преко ових екипа послато је у село 1.807 књига и 510 претплата за књиге и часописе.

Културно-просветни рад

Док се на неким гранама ра у октобру скоро угасно, културно-просветни сектор је текао живље него раније, јер се преоријентисао на предизбор-

Грађани Београда пажљиво су пратили реферат о резултатима такмичења у октобру месецу

присутних. На 126 усмених новина било је 15.753 грађана. У рејонским библиотекама повећао се број књига за 1.140, а чланова за 1.400. Поред тих радова издато је и 759 зидних новина, а 13.649 грађана учинило је 315 колективних одлазака на изложбе и биоскопске претставе.

Рад секције за помоћ народним властима

По разним социјалним, просветним, здравственим и фи-

Београда послали су поздравне телеграме иницијатору и руководиоцу нашег такмичења маршалу Титу, Извршном одбору Народног фронта Србије и фронтовима Загреба, Љубљане, Сарајева, Скопља и Цетиња.

На крају ове свечане конференције културно-уметничка група „Абрашевић“ отпевала је неколико песама, а фолклорна група „Братство“ извела је неколико кола.

ПРИЛОЗИ БЕОГРАЂАНА ЗА ПОМОЋ АЛБАНИЈИ

Акција за прикупљање помоћи пострадалијој Албанији приводи се крају. Фронтовске организације Београда и Земуна, схватајући значај овакве акције, пружили су у новцу и радним часовима свој прилог братској и пријатељској земљи.

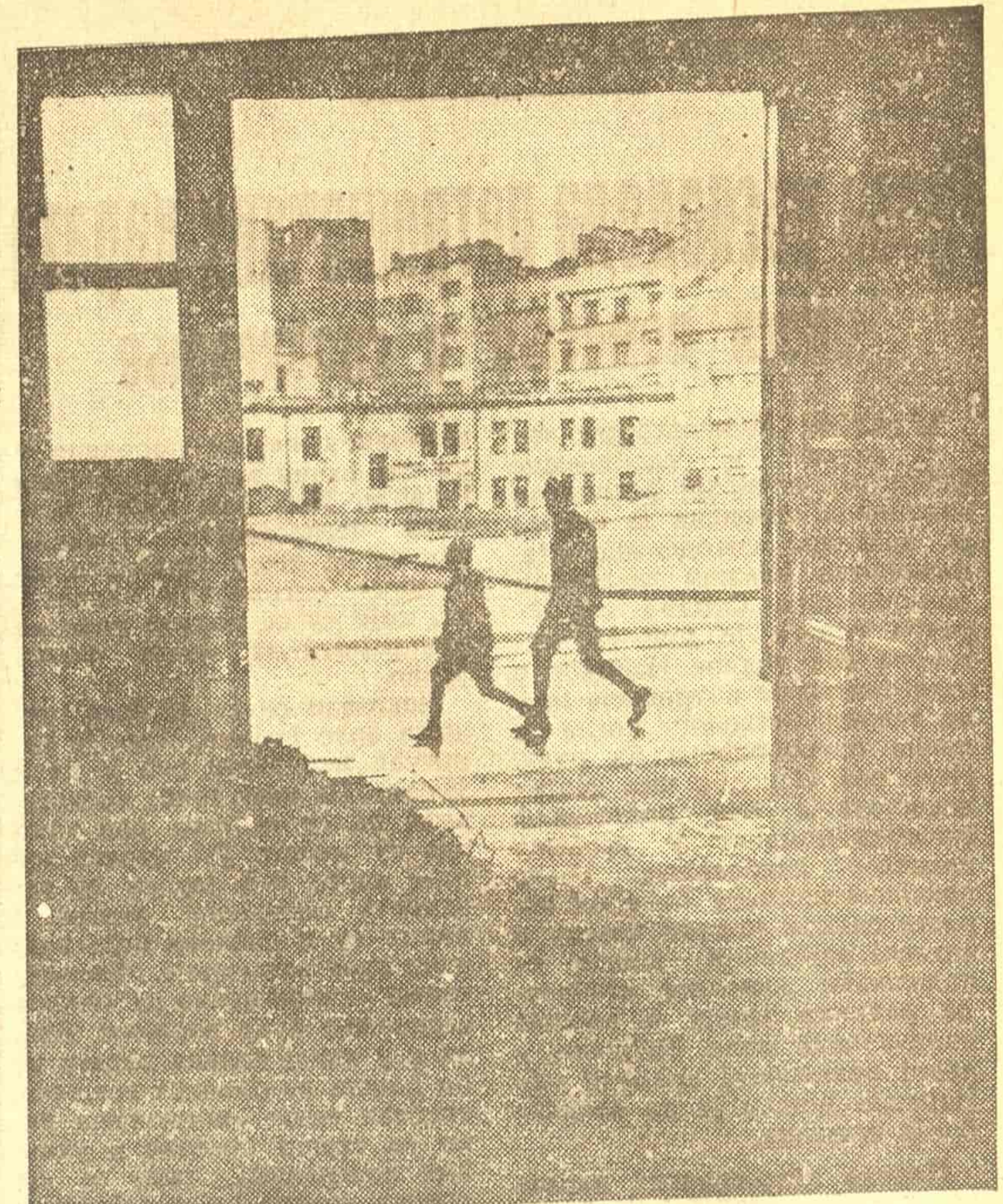
По успеху прикупљачке акције на прво место долази Други рејон, у коме је досада прикупљено 235.913 динара помоћи, а затим град Земун који је дао 184.430 динара. Фронтовци Првог рејона дали су такође знатне прилоге. У Првом рејону досада је сакупљено 147.075 динара.

Суме прикупљене по остелим рејонима су следеће: Четврти рејон 140.315 динара, Седми рејон 135.797 динара, Пети рејон 124.149 динара, Шести рејон 86.915 динара, Трећи рејон 72.000 динара. Трећи рејон, у коме је због слабе организације, која није

дошла непосредно по отпочињању акције за помоћ, остаје и у овој недељи на последњем месту по постигнутим успехима.

Укупна сума прикупљених прилога досада, на територији Београда, са прековременним сатима за помоћ Албанији (нема података о прековременом раду у овој недељи) износи 1.329.742 динара. Од тога је само у новцу прикупљено 1.126.594 динара.

Акција за прикупљање помоћи пострадалим крајевима Албаније треба да се заврши 7 децембра и фронтовске организације оних рејона у којима досада није показано довољно успеха у прикупљању прилога, треба да појачају и прошире своју активност. Ово је тим лакше што код целокупног грађанства Београда и Земуна постоји добра воља да се дају прилози за братски албански народ.

Гомила пепела са шљаком у капији једне велике зграде на Терезијама

Чистоћа града зависи од његових становника

У ослобођеном Београду, пред народне власти међу првим задацима поставило се уклањање сметлишта као и организовање службе око одржавања чистоће. Возни парк Београда претрпео је велике штете у чистачком прибору: колима за ношење сметлишта, кантима, прскалицама и лопатама. Мали број преосталог особља није био довољан да изврши овако важан и обиман посао. У првим месецима после ослобођења уз помоћ фронтовских организација, сметлиште је закопавано у јаме на периферији града или малим ручним колима пренешено на истовар у Дунав или Саву. Доцније, Отсек за чистоћу добио је већи број возила и камионе од појединих установа, у време кад оне нису радиле, те се оно прво велико чишћење Београда завршило током 1945 године. Тако се ове године чишћење у свим улицама вршило стално и редовно. Током ове године решено је још једно од важних питања у одржавању чистоће: набављене су канте за смештај и изношење сметлишта. Али, дешавало се да кућевласници нису набавили канте у довољном броју већ је сметлиште држано и даље у проваљеним корпама или сандуцима, што је умногоме отежавало потпуно изношење сметлишта. Од колике је ово штете по само здравље грађана, нарочито у летњим месецима, требало би да буде свима јасно, јер оваква сметлишта постају прави расадници инфективних болести.

Ма да уз велике напоре и са мало потребног прибора поливање и прање улица врши се редовно. Недостатак специјалних аутопрскалица и ауточиштилца умногоме омета ову службу, али се посао ипак обавља са резултатима. У току новембарског такмичења радници и намештеници Отсека за чистоћу улагали су много напора да се и поред повећаних послова у сезони бостана чишћење улица и домова врши уредно. За време летњих месеци у Београд је доведено преко 400 возила дубеница и диња и избачено из

улица и домова око 200 возила сметлишта преко оне количине која се редовно износи. И у јесење дане, када опало лишће по улицама Београда даје слику нечиствоће, радови се морају да прошире. Београдска домаћинства, углавном, употребљавају за ложење лимит, који ствара велике количине сметлишта, тако да се у зимским данима повећава количина сметлишта за више од 60%.

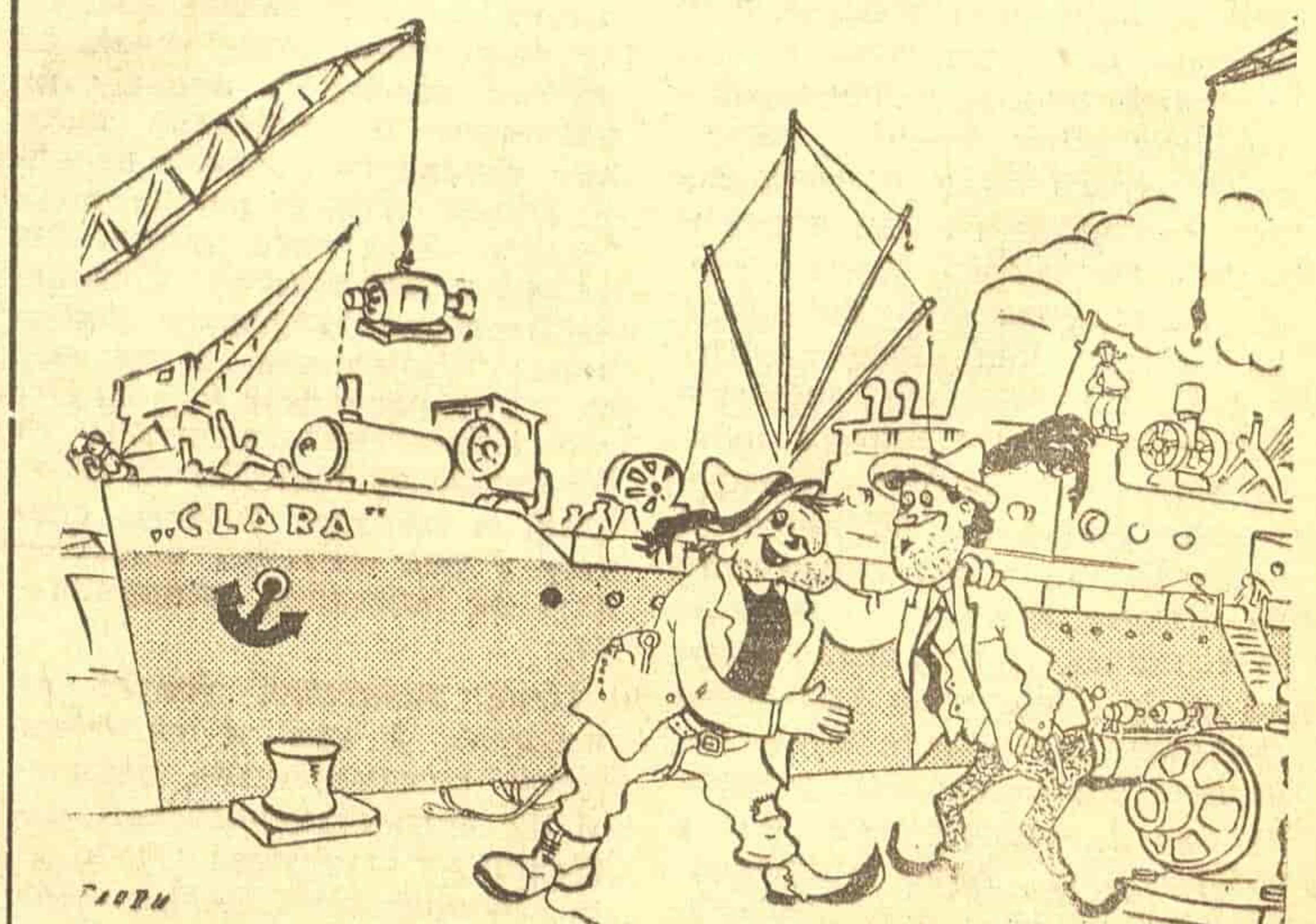
Статистички подаци о изношењу сметлишта најрецитије говоре колико се пажње и труда улаже да Београд не буде — легло заразе и да се на његовим улицама не виђа слика из дана окупације: углови са гомилама ђубрета. У току месеца августа ове године изнето је из Београда 8721 тона сметлишта, у септембру 7698 тона, у октобру изнето је 8632 тоне. Чишћење улица у овом временском периоду кретао се овако: у месецу августу 132 главне улице чишћене су свакодневно, 319 споредних улица 4 пута недељно, а 295 споредних улица 3 пута недељно; у месецу септембру 118 главних улица чишћене је редовно — свакодневно као и 392 споредне улице, а 19 улица чишћене је повремено; у току месеца октобра 96 главних улица чишћене је свакодневно и 361 споредна улица, а остале споредне улице чишћене су у размацима од 2 до 6 дана.

Па ипак поред толико обављених послова и труда који су улагали сви службеници Отсека за чистоћу, Београд још увек не даје слику потпуно чистог града. Не зависи одржање чистоће у Београду само од органа Отсека за чистоћу. Сами грађани Београда, у првом реду фронтовске организације, требало би да указују на сваки пример прекршења реда чистоће и да такве случајеве критикују на својим конференцијама или преко своје штампе. Само уз залагање свег становништва Београда и свакодневног бригом, Београд ће моћи да добије уреднији изглед и да пружи праву слику великог, уредног града.

Пљачка у рату — пљачка у миру...

Под окриљем англо-америчких војних власти одела се машине и други материјал из Пуле у Италију.

„Политика“

— Е, дуче, дуче, ипак је боље овакво пљачкама а не гинемо!

КОЗЕ-ДИЈА

Ја, ценети, уважети Р-1

Од осећања мање вредности нисам пао. Некада сам се чак бавио узалудним покушајима да добијам Фројдову науку...

Био ми је потребан напор воље да изгледим прогнурчости проузроковане Р-3 картом. И успео сам.

— Није то ништа. Имају људи право. Пинцета је шиљата, забодје се некад под нокат човеку. И твоје је перо шиљато...

Смирно сам се, али ме онај прв, осећање није вредности, непрестано гризе. А када дође и подела Р-карата, увидех да је ствар далеко озбиљнија...

Узмивали се људи. А мени, некако с неба па у ребра, додеше Р-1 карту.

— Неправилно, велим. Наредаба каже Р-3...

— Не, друже, нема грешке.

Срео сам неког свог давнашњег познаника.

— Радиш ли где, питам.

— Нисам ваљда луд, одговори ми он.

— Па како? Зар данас, човече! Па ти си непријатељ на претку...

— Не причај... Други тако не мисле, одговара ми познаник-нерадник и показује ми Р-1 карту.

— Па како си то добио?

— То је оно што ни сам не знам. Донео ми улични секретар.

Међу колегама узбуна. Раде сви исти посао, а при подели карата неко добио Р-1, неко Р-2, неко Р-3. Понеко није добио уопште карту.

Обилазим предузећа. Свуда нервоза. Људи намрштени.

— Шта је, питам.

— Карте за снабдевање, друже! Несрећа једна шта раде ови по рејонским одељенима за снабдевање. Све помешали.

Идем улицом. Срећем друга. Радник, директор предузећа. Снужден човек.

— Како си?

— Не питај, Р-3, каже.

Нисам га гњавио. Разумео сам га.

Тако сам отпочео да по изразима лица делим људе на Р-класе. Трчи весели омладина, средњошколац. Знаш: трчи Р-3, једини који је задовољан са Р-3 картом.

Достојанствен чичица са ташном испод руке. Лице равнодушно, покрети хладни, прорачунати. Зна се Р-2.

Човек у излизаном комбинезону. Љутит и нервозан. Брзо плане. Знаш, друже, Р-3... Неправда. Дешава се то.

Насмејан, углађен кицош. Ко зна шта ради! Иде весело, очи безобразне. Зна се Р-1. Они из рејона умеју да оцене људе.

Уредник ми каже: „Друже, треба да интервјуишеш чувеног књижевника тог и тог“.

— Не прима, кажу ми пред сратима.

— Зашто?

— Он је Р-3.

— Кажите му да Р-1 хоће с њим да разговара.

И примио ме човек. Са поштовањем, услужно. Добио сам интервју.

Од тада више не патим од осећања мање вредности. Разболео сам се од супротне болести: осећање више вредности.

И ето потписујем се, захваљан онима из рејона који умеју да цене људе и њихов рад: ја ценети и уважени Р-1.

Брана ВУЧКОВИЋ

КОЗЕ-ДИЈА

Власници радњи дужни су да уреде своје излоге

Довољно је да се прође Кнез Михаиловом улицом па да се констатује да велики број излога на радњама није уређен онако како би то требало да буде у једној од главних улица престонице.

Кад се прође другим улицама, ситуација је иста, још и гора. Чак и излог ПРОНОРЕ-

Један излог пренатрпан робом

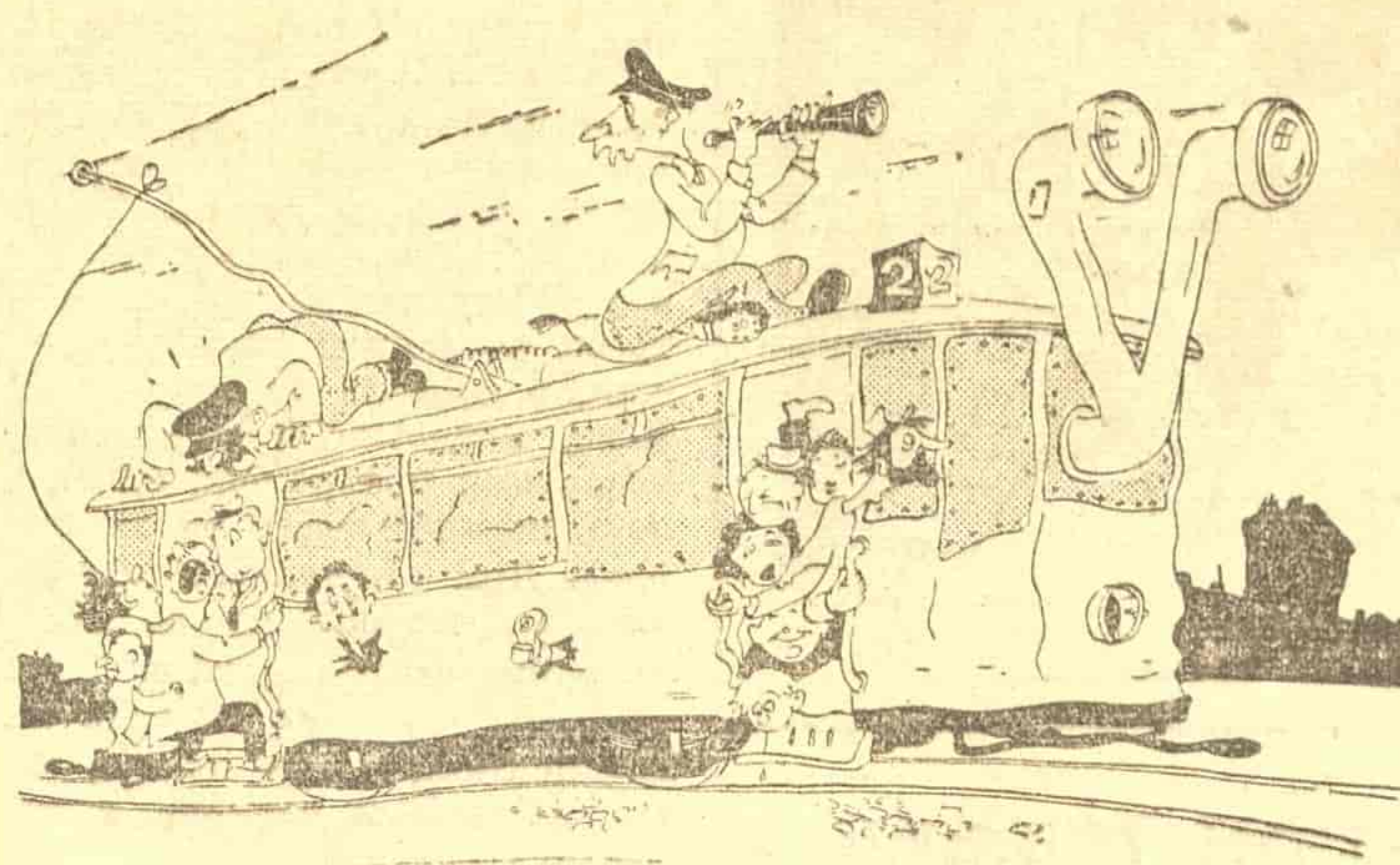
КЛАМ-а, који треба да буде пример за углед, одавно зврји празан. Једино неколико плаката леже тамо као на неком месту где се лепе плакати.

Насупрот томе, излози неких продавница ГРАТЕКС-а и ГРАНАП-а су врло укусно уређени и привлаче пажњу пролазника, чак и оних који немају намеру да купе.

Некада се та запустелост излога могла објаснити чињеницом да се највећи део робе продавао на основу бонова који су гласили на одређену радњу тако да није постојала потреба да се власник радње нарочито ангажује на украшавању излога.

Београдски специјалитет

Многи трамваји имају плехане прозоре...

Идућа станица Каменовић!...

Примерно обданиште у Дирекцији пошта

Већ неколико пута дежурам у обданишту Поштанско телеграфско-телефонске струке, које је смештено у просторијама Дирекције пошта у Београду.

Корисним забавама. Деца су већ дала једну своју придобу у сали за придобу Министарства пошта, која је веома успела, а сада се спремају и за другу.

Фронтловци криптикују

Да ли су криви поштари или чиновници „ЕПСА“

Електрично предузеће Србије врло често критикује рад београдских поштара. Те критике су у већини случајева неосноване.

контролора „Епса“ Зовковића, који је „прегледао и установио“ да адресант станује у кући на Теразијама број 28.

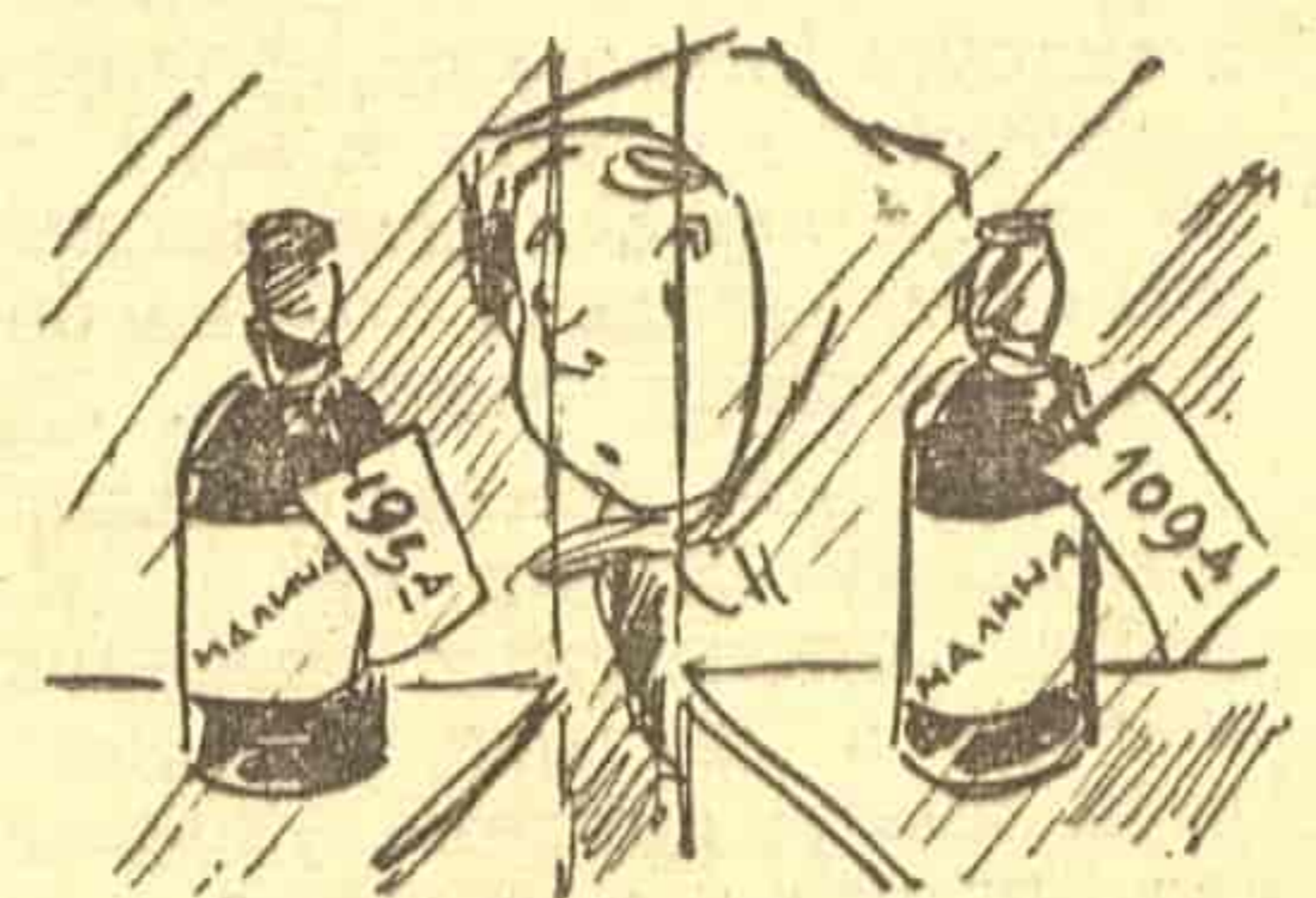
Ја не знам ко је испео неосавесији. Да ли ја који сам носио рачун за струју и уз-

луд тражио адресанта Пантелића, или чиновник „Епса“ Зовковић, који је „савесно контролисао“ и установио да адресант још увек станује у староме стану.

Исти артикал али различите цене

Као болеснику било ми је потребно да пијем воду са малином. Хтела сам да купим флашу малине и отишла у продавницу Задруге у улици Маршала Толбухина број 67.

случајно ми је пала у очи цена малини у продавници „Гранана“ у истој улици број 78. Литар малине тамо је коштао свега 109 динара.

лим флашу малине и отишла у продавницу Задруге у улици Маршала Толбухина број 67. Литар малине коштао је 195 динара.

Пита се, одакле оволика разлика у цени? Између обе продавнице раздаљина је свега неколико десетина метара, а разлика у цени пуних 86 динара.

Гиза АНДРАШИЋ ул. Маршала Толбухина бр. 72

Драгица МИКИЊИЋ Охридска 15

Рђава организација при улазу и излазу на стадион ЦДЈА

Прошлонедељној фудбалској utakmici Београд — Будимпешта, присуствовало је више од 25 хиљада гледалаца.

Једна страна капије била је отворена! Кад је маса од неколико хиљада навалила попустила је друга неотворена страна капије, тако да је она искривљена и доста оштећена!

Док је на улазима за трибине било реда улазило се у редовима два по два долте је на стајању био страховит неред.

Није то први пут да се догађа овакав неред приликом уласка и изласка са стадиона ЦДЈА. То је било и приликом utakmice Југославија — Чехословачка! То се редовно дешава и на дерби utakmicama!

Мазар ДЕКИЋ

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА предлажу...

Треба осветлити пут између моста и Земуна

Аутобуски, аутомобилски, колски и пешачки саобраћај врло је жив на путу Савски мост — Земун и обратно.

Од савског колског и пешачког моста пут који води покрај насеља „Нови Београд“, није осветљен а исти се спаја са асфалтираним путем иза Сајмишта тј. са путем који иде за Земун од порушеног гвозденог савског моста.

За овај део пута, који износи неколико стотина метара, од ослобођења до данас није се нашло могућности да се инсталира електрично улично осветљење ико истовремено осветљење у непосредној близини.

Миладин ГАВРИЛОВИЋ

ПОДИЗАЊЕ ЈАВНОГ КЛОЗЕТА НА СЛАВИЈИ

Више пута се на конференцији Шестог насеља тање поновног подизања јавног клозета на Славији, где је то неопходно потребно због великог промета и великог броја људи који пролазе, задржавајући се да сачекају трамвај који се укрштају на Славији.

Душан МИТИЋ

ВИШЕ РЕДА НА КУЛТУРНИМ ПРИРЕДБАМА

Можда је слично и на свим осталим придобама по рејонима, али тек оно што сам видео на придоби Седмог рејона, крајем новембра, ни мало не може послужити на углед нити културном одбору у рејону, нити исправном схватању придоби самог грађанства.

Културно-просветни одбор Седмог рејона није ништа предузео, да Дом изгледа чистији и да преко својих дежурних чланова за време придоби одржава ред у сали.

Салу Дома културе требало би једном уредити, како би стварно остављала утисак свечаности, на којој се човек угодни осећа.

Светозар РАДАКОВИЋ, Вршачка 19

ПАПИРНЕ НОВЧАНИЦЕ ОД 1 ДИНАР ТРЕБАЛО БИ ЗАМЕНИТИ МЕТАЛНИМ

Већ дуже времена налазе се у оптицају новчанице од 1 динар у металу. Метални новчак је много практичнији, мање се троши и лакше се броји.

Смаграм да би требало да надлежни руководиоци пронађу начина да се и тај остатак папирних новчаница повуче из оптицаја и замени металним новцем. На тај начин би се нама пословним људима смањила једна брига.

Алојз ШНАЈДЕР

ЗИД СТРАХА

У Доситејевој улици, код зграде број 6, постоји зид који може сваког тренука да се сруши на пролазнике.

Ж. БАЈИН

Одлучујући критеријум

Признати уметници добијају Р-1 карту

— Друзе, ја сам признати уметник.
— Шта ти то вреди кад те ја не признајем.

Слободном продајом товљених свиња користе се шпекуланти

Почетком новембра ове године издата је наредба Савезног министарства трговине и снабдевања број 86.303 којом се дозвољава приватницима да тове свиње за своје личне потребе, с тим да им се приликом клања отсенају купони за масноћу за 12 месеци, а за сваких 50 килограма живе мере купони за месо за 3 месеца. Исто тако приватницима је дозвољено да купују већ товљене свиње, с тим да им се такође отсеку купони за масноћу за 12 месеци, а за сваких 40 килограма живе мере купони за месо за 3 месеца. На тај начин дата је могућност приватницима да се сами обезбеде одређеном количином масноће и меса, што је свакако једна позитивна мера.

Приликом спровођења у живот ове наредбе показало се да има извесних негативних последица које безусловно треба спречити. Наиме, услед све веће тражње морало је доћи и дошло је до наглог повишења цена свињама. Тако, док је пре месец дана цена по килограму живе мере износила 30 до 35 динара, данас је достигла већ до 45 и 50 динара.

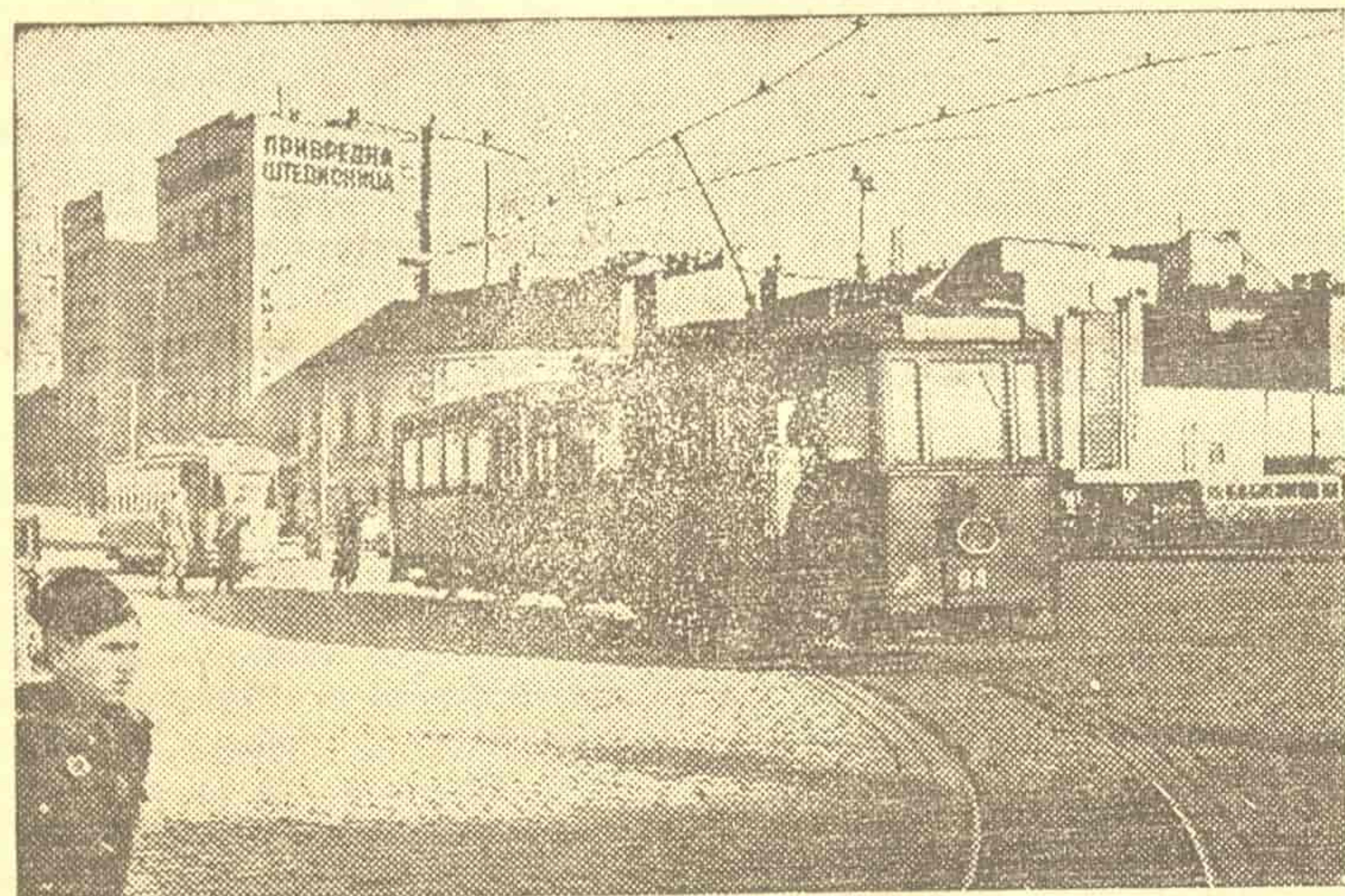
То стање на тржиштима искоришћују разни сеоски шпекуланти и купују у селу свиње и прасиће по далеко нижим ценама, па их доносе у Београд и препродају. На тај начин се између продавца и купца уметне непотребни посредник, који највише подиже цену и највише зарађује.

У току досадашњег издавања дозвола за куповину или товљење свиња, испоставило се да ту дозволу највише користе бифеције, шпекуланти и богатији грађани који имају могућности да плате по 5 до 7 хиљада динара за једну свињу. Истина, они су и досада куповали свиње на црној берзи и на овај начин они предају своје купоне и тиме олакшавају снабдевање месом и масноћом осталих грађана; али, они у много случајева купују да би после скупе препродавали у својим бифеима или продавали на мање парче баш оних грађанима који нису у могућности да купе целу свињу.

Да би се ова наредба правилно спровела у живот и да би стварно била од користи радном свету потребно је урадити следеће:

Прво, забранити продавање прасића и свиња оних сељака

цима који немају од Месног народног одбора уредну потврду да продају своју робу а не купљену, друго, требало би да синдикалне подружнице колективно купују свиње за своје чланове, јер ће сваки радник бити у стању да плати 1000 до 1500 динара за заједничку куповину свиња. Предузећа би требало да ставе своје камione на расположење приликом одласка на село. На тај начин би се спречило да се овом наредбом користе поједини шпекуланти и да зарађују на леђима широких слојева грађана.

„Тројка“ на Славији, на новој полазној станици

Комунално одељење ИНО-а са Управом Белапа створило је план преуређења трамвајских и аутобуских линија у Београду које ће бити најрационалније искоришћене за потребе радног становништва из најудаљенијих делова града. Решено је да се од трга „Славије“ у догледно време створи саобраћајни круг, нека врста раскрснице најважнијих трамвајских и аутобуских артерија.

План је почео да се спроводи у дело поредом са обновом саобраћајних линија. Нарочито у последње време указала се потреба да становништво Чукарнице буде повезано са

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ

Београда

Железничка чекаоница

за мајке и децу не одговора својој намени

Уједном од поправљених одељења старе Београдске железничке станице АФЖ Трећег рејона уредио је чекаоницу за мајке са децом. То је врло корисна новина у животу и уређењу нашег града. Потребна за једном таквом чекаоницом осећала се одавно. У малој, неудобној и загушљивој чекаоници привремене станице нема понекад места ни за стајање. Дим од дувана, испарења са прокислних одеља, галама и оно стално кретање кроз просторију у којој се чека на воз понекад и три, четири сата, умарају и одрасле, а поготово малу децу.

И АФЖ Трећег рејона, уређујући чекаоницу са креветићима, фотељама, електричним шпоретом и лавором, покушао је да реши то питање и да обезбеди мајкама просторију у којој ће моћи у удобности да сачекају полазак воза. Само, уређујући одељење АФЖ је пропустио извесне моменте и тако чекаоница колико користи, може, овако опремљена, исто толико и да штети.

Јер, ево како изгледа чекаоница: кроз четири бела креветића и неколико превучених фотеља прође дневно по тридесеторо деце и мајки. На својим одељима уносе у чекаоницу и остављају на креветском

рубљу и пресвлакама фотеља бациле инфективних болести, а можда и ваши и стенице. На рочито деца. Скоро свакодневно по двоје-троје болесне деце, коју су мајке донеле у Београд ради лекарског прегледа, лежи у тим истим креветићима у које, после неколико минута, стављају здраву децу. И не само то. Паркет и простирке у чекаоници упијају велику праšину, а тешко их је одржавати.

Уместо тога могао се поставити линолеум или обојити паркет који би се могао често да брише влажном крпом. Уместо фотеља практичније би служиле дрвене клупе са наслоном или столице без тапета. На столовима се данас налази у вазама увело цвеће, које је метнуто ту још на дан отварања. А потребније је и корисније би било да се уместо њега купе наши недељни часописи или дневни листови.

Уређење такве чекаонице на станици града који има преко 400.000 становника и није могло да изврши једно насеље у рејону. То је велики посао и требало је да се обави сарадњом и учешћем свих рејона Београда, а по савету стручњака, у првом реду деценијских лекара.

Д. ПЕТРОВИЋ

Трг „Славија“ претвара се у саобраћајни центар

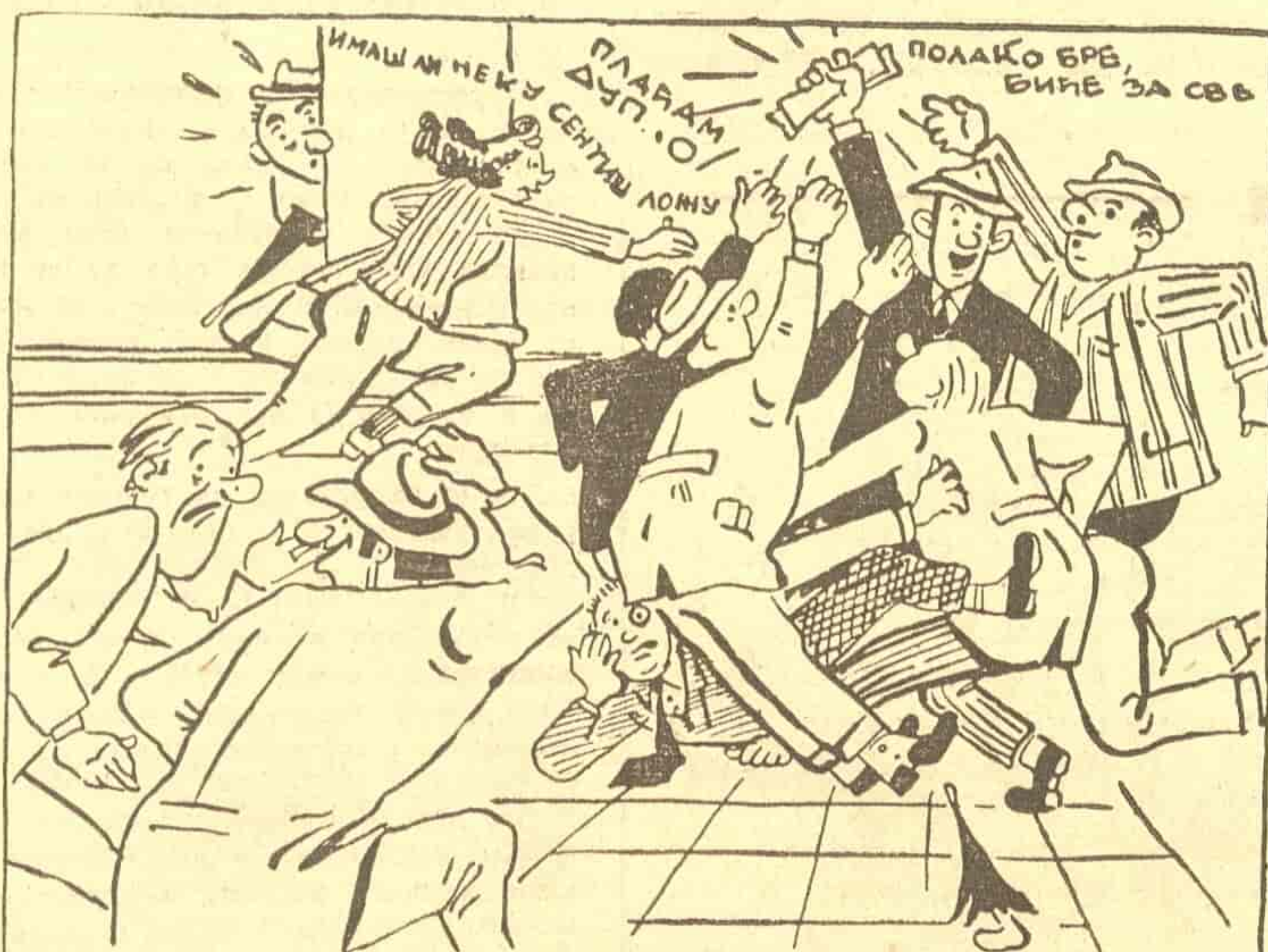
и пружне линије су обновљене, али услед недостатка довољног броја трамвајских кола и других техничких немогућности, линија неће бити још пуштена у саобраћај.

Обновом возног парка и линија трамвајски саобраћај из дана у дан постаје растеретенији, али још се указује потреба отварања саобраћајних центара као што је „Славија“. Досадашњи успеси у обнови су следећи: од 61 километар ваздушно мреже и исте количине трамвајских пруга у Београду обновљено је 57 ваздушне мреже и 14 километара пруга. Иако је број кола сразмерно врло мали, далеко мањи од предратног, у Београду се ипак дневно превезе трамвајима и аутобусима преко 180.000 људи.

центром града и осталим његовим удаљеним деловима. Пошто је улица Милоша Великог стрма, а кола нису у стању да у сигурности обављају саобраћај, трамвај број 3 саобраћаће до „Славије“. На тај начин путници са Чукарнице имаће везу са трамвајским линијама 1, 2, 13, 10, посредно линијом 2 са линијом 6 и аутобуском линијом 22. Још једна потреба која се указује пуштање у саобраћај линије број 7 и то да трамвај број 3 саобраћа до гробља. Ваздушне

Жеља за уметношћу

Опет се појављују појединци пред београдском Опелом, који продају карте на неколико минута пре почетка претставе по двострукој цени.

— Пожури, иначе ћеш да вршиш кад не будеш гледао „Брицу Севљица“.
— Море, нема везе, плаћам моћно.

Ово је један од креветића у којима леже здрава и болесна деца, чекајући на полазак воза. Непрактична и штетна страна — у ново уређеној чекаоници за мајке и децу из Београдској железничкој станици.

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

ПОШТА Совјетској Дејутата

Александр Звездин одавно ради у великом заводу за ливење челика. То је завод у граду Љубљино, близу Москве. Звездин је одличан мајстор — ливач. За самопожртвовањем рад у данима Великог отаџбинског рата он је одликован почасним званом хероја социјалистичког рада.

Колектив завода — више хиљада људи — добро познаје лица Звездина. Он ужива велики углед и поштовање. Када су, у децембру прошле године, истицани кандидати за депутате Врховног совјета СССР, радници завода једнодушно су истакли Звездину кандидатуру. Радницима су се придружиле бирачи из целог округа. И у фебруару ове године Александар Звездин постао је депутат Врховног совјета СССР.

Посетници смо депутата Звездина и астенли га на читању писам његових бирача. Они се често обраћају депутату, тражећи његову помоћ и савет. У току осам месеци Александар Звездин примио је близу хиљаду таквих писам.

Једна група становника града Љубљино саопштила је своје депутату да град осећа недостатак у грађевинском материјалу. Звездин је обавестио о томе Московски обласни совјет. Депутат захтева да се граду укаже помоћ у грађевинском материјалу у свему је прихваћен и за Љубљино одмах су издвојена већа новчана средства као и грађевински материјал.

Нормирање цена позном воћу и поврћу

Овогодшњи слаб принос поврћа и воћа био је проузрокован великом сушом. Убрале количине имале су велику потражњу на београдским пијацама. Од стране „Гранпа“ и задруга увезени су прилични контингенти поврћа и воћа, тако да је највећи део потреба широких народних слојева био колико-толико подмирен.

Сушу, слаб принос и велику потражњу почели су да користе шпекуланти: кванташи, пиљари и сви они нерадници који имају довољно времена за послове купо-продаје.

Слободно формирање цена на пијацама било је тиме угрожено и претила је опасност да шпекуланти узму маха, јер су с једне стране пљачкари произвођаче-сељаке, а с друге стране радни свет, који је био приморан да купује намирнице од њих, јер су они преузели, углавном, посредничтво између произвођача и купца и скоро нису ни дозвољавали да сељак сам донесе своје производе на пијацу.

Оваком стању морало се што пре стати на пут. Народне власти нису смеле да дозволе даље пљачкање радног народа и биле су приморане да прекину са системом слободног формирања цена позном воћу и поврћу, нормирајући цене тих артикала.

По одобрењу Земаљског уреда за цене Србије, Отсек за цене Одељења трговине и снабдевања малопродајне цене позном воћу и поврћу. Тиме ће убудуће бити спречена шпекулација од стране кванташа, пљачкање радног света Београда и сељака-произвођача.

Природно је да су цене данас знатно више од прошлогодишњих, када је било намирница у довољној количини, и оне су одређене сразмерно жетвеном приносу појединих артикала. Пасуља ове године нема у довољним количинама, зато му је и цена за 70% већа од прошлогодишње. Кромпир је скупљи за 33%, а црни лук за 30%. И овг пута на родне власти спречиле су на време вршљање несавесних штеточина: пиљара и кванташа, а да при томе нису повредили интересе произвођача — сељака.

Нереалне цене услугама ауто-таксија

Вожња до Авале и натраг, скупља је него вожња брзим возом од Београда до Загреб

И ауто-саобраћај при Прет-званредна Комисија за седешту владе ФНРЈ, у сагласности са Савезним уредом за цене ФНРЈ, прописала је за ауто-таксије у граду и ван града тарифу, која није ниједна реална у односу са платама и надницама радника и намештеника. Чињеница је да власници ауто-таксија зарађују месечно до 20.000 динара. Можда одређивање овакве тарифе није изгледало да ће превоз путника бити толико скуп, јер и сама тарифа изгледа безазлена. Почетна такса — обарање барјачића 12 динара. Вожња са повратком од 1 километра 10 динара. Вожња без повратка од 1 километра 15 динара. За чекање по сату 40 динара. Ове цене важе за дневне вожње. А за ноћне вожње, између 20 и 6 часова зарачунава се 25% више од наведених возних цена и за чекање. Тарифа важи за ауто-

таксије до четири седишта. За ауто-таксије преко четири седишта повисује се за 20%.

Ако се направи прост рачун, да за пређењем 100 километра ауто-такси наплати преко 1.000 динара, а да га бензин и остали амортизациони трошкови не могу да коштају више од 400 динара, излази да они зарађују на 100 километара преко 600 динара. Вожња до Авале и натраг скупља је него брзи воз Београд-Загреб. Пошто вожња ауто-таксијем не сме да буде луксуз, већ потреба радног народа који их искоришћује углавном за хитне потребе, (приликом болести, одласак мајки са малом децом до железничке станице), Комисија Савезног уреда за цене требало би да изврши ревизију тарифе и да је саобрази са стварним ценама данашње платежне моћи радника и намештеника.

— У годинама рата, — прича Звездин, — у згради нашег градског клуба железничких трудбеника нису вршене никакве оправке. Било је неопходно потребно да се изврше оправке, и то темељно. Бирачи ми се обратише с молбом да им у том погледу пружим помоћ. Написао сам писмо министру саобраћаја СССР Ковалеву. Министарство је одредило износ од 260.000 рубаља за велике оправке клупске зграде. Сада се рад на тим оправкама већ приводи крају.

Бирачи се обраћају Звездину и по питањима везаним за комунално газдинство града. Они су, на пример, пре извесног времена истакли питање осветљавања града Љубљино, напоменувши да је он недовољно осветљен. На Звездину иницијативу градски совјет расправно је то питање. Град се сада већ снабдева великим бројем нових електричних фењера.

Депутат Звездин посећује многе бираче који му упућују писма и дуго разговара с њима. Ту скоро ливач Чугунов испричао је Звездину да му се родио син. Чугуновљев стан постао је тескобан услед повећања породице. Звездин је лично проверио околности под којима Чугунов станује и написао директору завода да сматра неопходним да се Чугунову да већи стан. Пре кратког времена директор завода обавестио је депутата да је ливцу Чугунову дат нов стан.

— Иза сваког писма, иза сваке молбе стоји жив човек, — каже Звездин. — Ја се старам да најбрже предузимам потребне мере у вези са свим писмима која примам.

Радник једног завода изложио је у писму упућеном депутату Звездину потребу да се посети још већа пажња извесним питањима у вези са слободом старости о културним и животним потребима.

— Примивши то писмо, — прича Звездин, — посетио сам завод и свестрано испитао чињенице. Дирекција завода и заводски професионални комитет предузели су мере да се у свему остваре захтеви, које је радник у своје писму изложио.

Грађанин Солодовјој било је потребно санаторијумско лечење. Захваљујући депутату Звездину она је бесплатно отпутовала у санаторијум. Исто тако, Звездином заступаштвом, место у санаторијуму стављено је на расположење и радници Семјоновој. Она је пре неки дан послала из Еупаторије писмо своје депутату. Семјонова пише:

„Захваљујем вам на стараној и пажњи, коју сте према мени показали. Ја се лечим и користим све благодети Крима. Ускоро ћу се вратити здрав и приступити раду с новим снагама“.

Тешко је испричати садржину свих писам која Звездин примам, набројати сва питања којима се он као депутат бави. Једном недељно Александар Звездин примам бираче. Он увек пажљиво саслуша сваког од њих. Саветује их и саопштава шта може да се учини по питањима која бирачи покрећу. Унијављују потпуно поверење бирача, депутат Звездин часно врши своју родољубиву и значајну дужност.

И. Петров

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

СА ИЗЛОЖБЕ ЗИДНИХ НОВИНА СВИХ БЕОГРАДСКИХ ПОДРУЖНИЦА

Предлози за организовање дечијих приредаба и игралишта

Пионирска изложба била је у току целе јесени извор радости за децу из Београда и околине. Преко 70 хиљада деце понело је с те изложбе пуно нових утисака који освежавају децишу душу, дају потстицаја за размишљање и рад и старашу код деце љубав за велико и лепо.

Успех пионирске изложбе, деце и трне кроз изложбене просторије, очи које нетрпељиво гледају у слике научника и народних јунака, руке које ујурбано листају по књигама, малишан који је блистајући од радости узимао дрвеног коњића, све то обавезује наше организаторе, о бавезује руководиоце пионирске организације да наставе са својим радом, да изнађе нове форме и омогући деци још више забаве. Пионирска изложба треба да буде само први корак на великоме путу стварања срећног детињства нашеј деци, изградња лепше будућности, при чему успели кораци који ће окуражити и оспособити пионирско руководство за нове акције и остварења. У нашим објектима и домовима за децу, било што нема новца, било што се играчке не израђују у земљи, још увек нема довољно играчких. Искуство пионирске изложбе показује да се може наћи начин и за набаву играчких. На пионирској изложби бесплатним радом чланова АФЖ-а исправљене су играчке, за чију израду је издато свега 10.000 динара, а њихова данашња продајна вредност износи око 60—80.000. Користећи се овим искуством пионирске организације могле би померити сличну акцију за снабвење домовна и објеката играчким.

Пионирска организација могла би још сада приступити припремању терена за санжање и клицање деце током зиме. Још у условима царске Русије Максим Горки је радио на организацији зимских забав за сиромашну децу свог родног краја. Горки је хтео да у живот деце унесе што више радости, јер то је услов да се деца правилно развијају и расту, да воле живот и људе. Ми данас у нашој земљи можемо остварити дело на коме је радио Горки, можемо родошћу и игром развијати код деце љубав према животу и човеку, можемо остварити зимску забаву за децу у нашем граду. Уз помоћ физкултурних организација може се у граду оспособити велики број игралишта у Топчидеру, на Звездари, Карабурми, Кошутинску и другим местима. Могу се организовати масовна санжања. Још сада би ваљало приступити преко организације изради већег броја санжања и дашчара на терену за санжање, да би се деца грејала.

Стварањем оваквих извора забаве и разоноде за децу, које истовремено и васпитно утичу, много ће допринети правилном одстоју деце. Њихово детињство, испуњеним радосним и срећним животом, биће здравца подлога са које ће израсти нови људи, нови градитељи срећне домовине.
М. ПОПОВИЋ

На који начин треба спречити изостанке ученика стручних школа

За прва два месеца наставе у индустријским и занатским школама у Београду просечни проценат неоправданих изостанака ученика износи 9,81%, а у неким, као што су школа број 10 у Земуну, број 7 и 8 на Сенаку и Чукарици, изостанак чак до 20%.

Проверавањима која су извршена, истина делимично, олажено је да је врло мали део ученика изостајао због сметњи од стране послодавца, и да главну кривицу носе сами ученици који после шест и по часова рада напуштају предузеће и не долазе у школу.

Свакодневно ученицима кад дођу у школу оверавају се ђачке књижице, а управе предузећа и послодавци требало би исто тако да контролишу прегледом књижица да ли су ученици стварно били у школи. Иако је потреба контроле код недисциплинованих и несавесних ученика неопходна, има низ примера да државна предузећа не проверавају ђачке књижице својих ученика. Одељење рада ИНО-а, у намери да помогне школама

Зидне новине морају се приближити још више животу подружница

Зидне новине су постале саставни део културног живота установа, надлештава и школа. У њима се пише о свим важнијим проблемима места где излазе, третирају се главна питања, тако да се преко зидних новина изражава живот и рад оних људи који сарађују на њима. Уколико зидне новине приказују боље живот чланова подружнице или надлештава, утолико ће се преко њих моћи боље да утиче на људе и на тај начин зидне новине ће извршити свој задатак који је велики и значајан. Зидне новине по предузећима не само што приказују њихов развитак, већ оне морају бити организатори рада и покретач такмичења. На овој изложби примећује се да се квалитет зидних новина повећао, да се њихов садржај приближио животу подружнице, да се у њима третирају све дубља и интересантнији проблеми предузећа или надлештава, али да још увек има пропусти, чак и грешака, које умањују у целокупном квалитету зидних новина.

Изложба зидних новина свих подружница у Београду послужила је да се види докле се успело са побољшањем квалитета зидних новина и шта је потребно учинити да се исправе грешке које се показују у појединим зидним новинама. У многим бројевима зидних новина, као што су новине подружнице број 11, подружнице „Југостроја“, примећује се да уредништво није довољно сквотало да новине морају третирају проблеме у предузећу, да се на њима морају највише задржавати и да углавном све новија и новија проблема тика предузећа мора бити главни садржај у зидним новинама. Има један интересантан случај, који најбоље може илустровати застрањивање уредништва у одређивању садржаја новина. Тако у зидним новинама „Партизан“, на којима није обележено којој подружници припадају, има низ чланака у којима се говори о жени, о Народној фронту, о нашој Федеративној Народној Републици Југославији, о кадровима, о сетви, усменим новинама и о Прузи и то на начин који нимало не одговара карактеру зидних новина. У свим овим чланцима надугачко и нашироко се обавезује шта значи Антифашистички покрет жена, или значај усмених новина, а нигде ни на једном месту нема конкретних, како изгледа АФЖ у том предузећу или надлештву. Овакве зидне новине не само што не приказују живот оних који су их писали, већ по својој карактеру губе смисао зидних новина и постају непотребне онде где излазе. А то значи да уредништво не зна да да линију зидних новина, нити да покре-

ће и учи људе како треба да пишу.

Није мали број зидних новина које су пренатрпане сликама, графиконима, дугачким чланцима, тако да новине делују и плакатно и декоративно, а запоставља се садржај и проблематика који морају бити доминантни у зидним новинама. Такав је случај у зидним новинама подружнице број 11, Главне управе за хемиску индустрију, Поште број 2 и многих других. Има зидних новина са дугачким и неконкретним чланцима и то нарочито у зидним новинама подружнице Жуба, Персоналног одељења Министарства финансија, „Поморца“, подружнице предузећа „На-Ма“ и других.

Све изложене зидне новине имају скоро исти карактер, јер су припремане за изложбу, у тежњу да буду што боље, како би што успешније репрезентовале. Уредништва зидних новина правила су основне грешке, јер су новине гу-

биле свој локални значај а узимале на себе улогу листова у којима треба дискутовати о свему и свачему. И баш због те тежње, да се на изложби покаже како су добро уређене и солидно припремљене, многе зидне новине, уствари, делују плакатно и без проблематике.

Изложба зидних новина не само што пружа добар преглед о њиховом успеху и неуспеху, већ се са ње могу извући и корисни закључци како треба правити зидне новине и како је могуће што пре исправити досадашње грешке. Било би врло корисно, када би се све зидне новине са изложбе сачувале и на новом организованом курсу за уреднике зидних новина говорило о сваком броју понаособ, тако да би на овај начин, који је најпрактичнији, многи уредници схватили где се може најлакше погрешити и како треба захватити главна питања из живота подружнице.

В. П.

Један кутак са изложбе Зидних новина

Могућности за напредак рејонских позоришта и драмских група

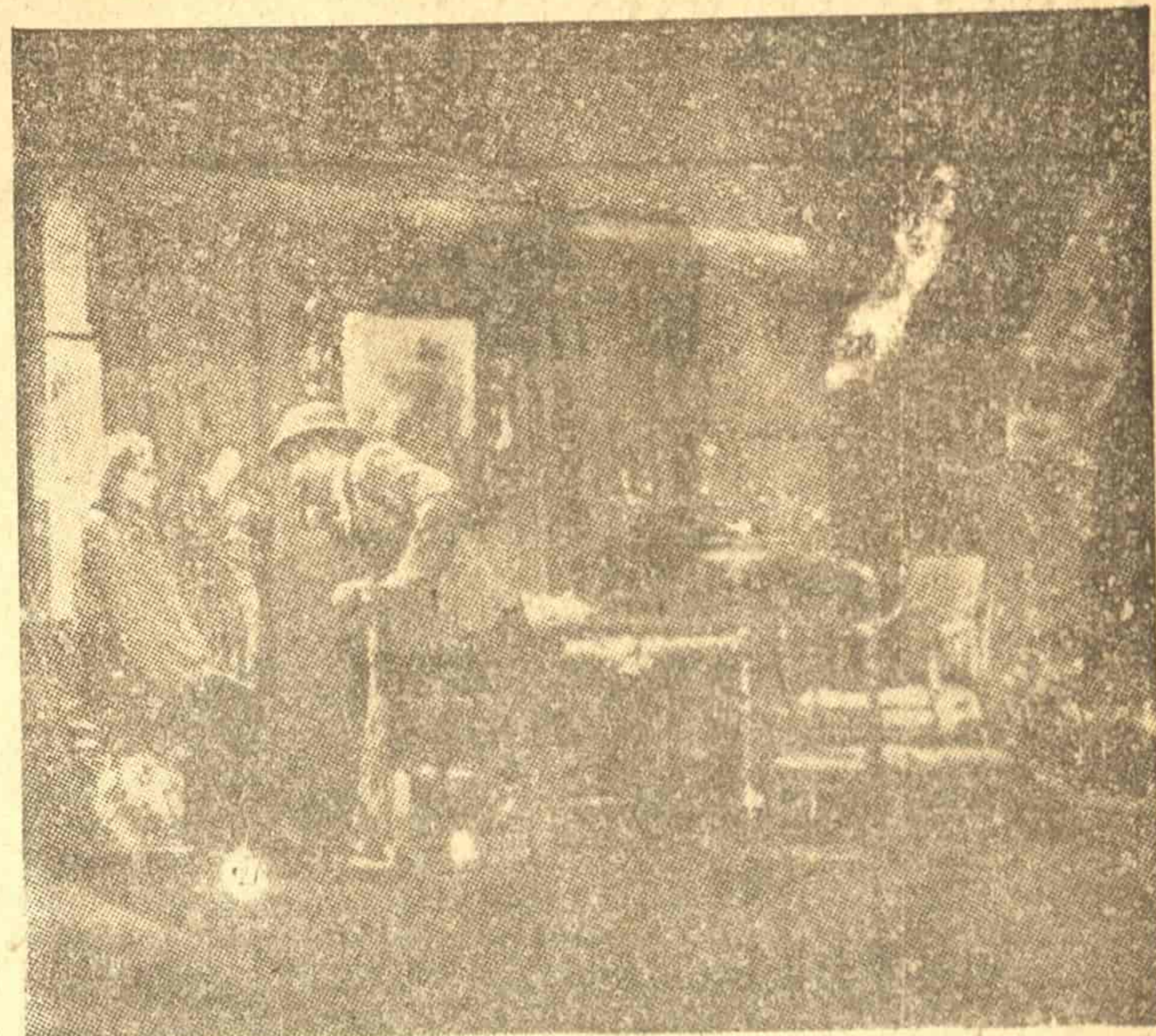
У Београду постоје два рејонска позоришта и пет драмских група по рејонима. Али, услед недостатака сала за представе, недостатака просторија за вежбање ових група, недостатака декора и костима, многе рејонске драмске групе и поред великог залагања, чак и са талентованим снагама, нису могле постићи добре резултате. У оваквим условима драмске групе не само што се не развијају, већ квантитативно опадају и многи талентовани људи пропадају.

Има доста примера из живота драмских група који показују да постоје велике могућности за њихов развитак и за подизање талентованих глумца, само ако се створе нови услови за њихов даљи рад. У Шестом рејону постоји драмска група од аматера, већином радника, који су показали до данас кроз свој рад не само добар успех, већ се код многих изразило и таленат. Ова група постоји од ослобођења и она је кроз овај дуги период показала снагу за даље постојање и за квалитативни развитак, који се нарочито у последње време примећује на њиховим приредбама. Не мањег значаја су и драмска секције у Трећем, Петом и Четвртном рејону, које се већом помоћи и у бољим условима за свој рад могу развити.

Заслада, нарочито се мора обратити пажња на квалитативно подизање чланства по драмским групама и рејонским позориштима и то преко курсева, на којима би се аматери упознавали са основним значајем глуме и њеном историјом, да би са тим најосновнијим знањем могли што боље одговорити својим дужностима. Исто тако је потребно што пре створити заједнички магацин за костиме из кога би се могле све драмске групе снабдевати за своје позоришне комаде. До сада се приметило да је режировање извесних позоришних дела било нестручно, тако да је то одводило у застрањивање. Међутим организовањем планске помоћи свим драмским групама и рејонским позориштима у Београду од стручних редитеља отклониле се једна од великих неправилности које су се појављивале у раду драмских група, а уједно ће се створити и бољи услови за развитак чланства. Шести рејон је успео да изгради покретну позоришницу, са којом ће моћи да гостује по околним селима, а истовремено и да игра по свим њеним салама где не постоји позоришта. На овај начин драмска екипа Шестог рејона решила је један од врло важних проблема свога рада — недостатак добре позоришнице,

мада, само ако се створе нови услови за њихов даљи рад. У Шестом рејону постоји драмска група од аматера, већином радника, који су показали до данас кроз свој рад не само добар успех, већ се код многих изразило и таленат. Ова група постоји од ослобођења и она је кроз овај дуги период показала снагу за даље постојање и за квалитативни развитак, који се нарочито у последње време примећује на њиховим приредбама. Не мањег значаја су и драмска секције у Трећем, Петом и Четвртном рејону, које се већом помоћи и у бољим условима за свој рад могу развити.

Заслада, нарочито се мора обратити пажња на квалитативно подизање чланства по драмским групама и рејонским позориштима и то преко курсева, на којима би се аматери упознавали са основним значајем глуме и њеном историјом, да би са тим најосновнијим знањем могли што боље одговорити својим дужностима. Исто тако је потребно што пре створити заједнички магацин за костиме из кога би се могле све драмске групе снабдевати за своје позоришне комаде. До сада се приметило да је режировање извесних позоришних дела било нестручно, тако да је то одводило у застрањивање. Међутим организовањем планске помоћи свим драмским групама и рејонским позориштима у Београду од стручних редитеља отклониле се једна од великих неправилности које су се појављивале у раду драмских група, а уједно ће се створити и бољи услови за развитак чланства. Шести рејон је успео да изгради покретну позоришницу, са којом ће моћи да гостује по околним селима, а истовремено и да игра по свим њеним салама где не постоји позоришта. На овај начин драмска екипа Шестог рејона решила је један од врло важних проблема свога рада — недостатак добре позоришнице,

Сцена из првог чина „У агонији“ Сава Северова и Љубиша Јовановић

ПОЗОРИШТЕ

„У агонији“ на београдској позорници

Драма „У агонији“ коју је Мирослав Крајева написао пре више од 15 година даје веран приказ живота такозване „аграмерске аристократије“, која је после пропасти Аустро-Угарске изгубила у бишви Краљевини Југославији тле под ногама и почела полако да пропада. У игло два сата из живота главних лица те драме, јер се први чин одиграва између 6 и 7 часова увече, а други исте ноћи између 2 и 3. Јасно се види сва бесмисленост даљег опстанка те класе, која је економски опртно тај „зачарани круг“ који се излаз из тог круга.

Симе драме је врло једноставан. Пропали барон Ленбах живи од новца којег изнуђује од своје жене Лауре, која је постала шнајдерка. Ленбах узима тај новац да би могао да се копча и пије и да живи као што његовом „достојанству“ одговара. И овога пута он је затражио новац, али му је Лаура одбила да да. Он прети самоубиством и, када новац ни после силних перипетија не добија, извршује самоубиство, можда и из ината да покаже да је човек. Лаура је одахнула, јер сада може да оствари љубав коју је кришом водела са адвокатом др. Криковцем. Али, она убрзо увиђа да адвокат жели да бежи од ње, и да му је она била један од многих флертова. У врло мучној ситуацији, још под утиском самоубиства које се одиграло пре неколико сати, Лаура се такође убија.

Улогу барона Ленбаха играо је Љубиша Јовановић. И поред тога што је улогно много студиозности да буде што бољи, ипак није био довољно добар успех, већ се код многих изразило и таленат. Ова група постоји од ослобођења и она је кроз овај дуги период показала снагу за даље постојање и за квалитативни развитак, који се нарочито у последње време примећује на њиховим приредбама. Не мањег значаја су и драмска секције у Трећем, Петом и Четвртном рејону, које се већом помоћи и у бољим условима за свој рад могу развити.

Заслада, нарочито се мора обратити пажња на квалитативно подизање чланства по драмским групама и рејонским позориштима и то преко курсева, на којима би се аматери упознавали са основним значајем глуме и њеном историјом, да би са тим најосновнијим знањем могли што боље одговорити својим дужностима. Исто тако је потребно што пре створити заједнички магацин за костиме из кога би се могле све драмске групе снабдевати за своје позоришне комаде. До сада се приметило да је режировање извесних позоришних дела било нестручно, тако да је то одводило у застрањивање. Међутим организовањем планске помоћи свим драмским групама и рејонским позориштима у Београду од стручних редитеља отклониле се једна од великих неправилности које су се појављивале у раду драмских група, а уједно ће се створити и бољи услови за развитак чланства. Шести рејон је успео да изгради покретну позоришницу, са којом ће моћи да гостује по околним селима, а истовремено и да игра по свим њеним салама где не постоји позоришта. На овај начин драмска екипа Шестог рејона решила је један од врло важних проблема свога рада — недостатак добре позоришнице,

мада, само ако се створе нови услови за њихов даљи рад. У Шестом рејону постоји драмска група од аматера, већином радника, који су показали до данас кроз свој рад не само добар успех, већ се код многих изразило и таленат. Ова група постоји од ослобођења и она је кроз овај дуги период показала снагу за даље постојање и за квалитативни развитак, који се нарочито у последње време примећује на њиховим приредбама. Не мањег значаја су и драмска секције у Трећем, Петом и Четвртном рејону, које се већом помоћи и у бољим условима за свој рад могу развити.

Заслада, нарочито се мора обратити пажња на квалитативно подизање чланства по драмским групама и рејонским позориштима и то преко курсева, на којима би се аматери упознавали са основним значајем глуме и њеном историјом, да би са тим најосновнијим знањем могли што боље одговорити својим дужностима. Исто тако је потребно што пре створити заједнички магацин за костиме из кога би се могле све драмске групе снабдевати за своје позоришне комаде. До сада се приметило да је режировање извесних позоришних дела било нестручно, тако да је то одводило у застрањивање. Међутим организовањем планске помоћи свим драмским групама и рејонским позориштима у Београду од стручних редитеља отклониле се једна од великих неправилности које су се појављивале у раду драмских група, а уједно ће се створити и бољи услови за развитак чланства. Шести рејон је успео да изгради покретну позоришницу, са којом ће моћи да гостује по околним селима, а истовремено и да игра по свим њеним салама где не постоји позоришта. На овај начин драмска екипа Шестог рејона решила је један од врло важних проблема свога рада — недостатак добре позоришнице,

мада, само ако се створе нови услови за њихов даљи рад. У Шестом рејону постоји драмска група од аматера, већином радника, који су показали до данас кроз свој рад не само добар успех, већ се код многих изразило и таленат. Ова група постоји од ослобођења и она је кроз овај дуги период показала снагу за даље постојање и за квалитативни развитак, који се нарочито у последње време примећује на њиховим приредбама. Не мањег значаја су и драмска секције у Трећем, Петом и Четвртном рејону, које се већом помоћи и у бољим условима за свој рад могу развити.

Заслада, нарочито се мора обратити пажња на квалитативно подизање чланства по драмским групама и рејонским позориштима и то преко курсева, на којима би се аматери упознавали са основним значајем глуме и њеном историјом, да би са тим најосновнијим знањем могли што боље одговорити својим дужностима. Исто тако је потребно што пре створити заједнички магацин за костиме из кога би се могле све драмске групе снабдевати за своје позоришне комаде. До сада се приметило да је режировање извесних позоришних дела било нестручно, тако да је то одводило у застрањивање. Међутим организовањем планске помоћи свим драмским групама и рејонским позориштима у Београду од стручних редитеља отклониле се једна од великих неправилности које су се појављивале у раду драмских група, а уједно ће се створити и бољи услови за развитак чланства. Шести рејон је успео да изгради покретну позоришницу, са којом ће моћи да гостује по околним селима, а истовремено и да игра по свим њеним салама где не постоји позоришта. На овај начин драмска екипа Шестог рејона решила је један од врло важних проблема свога рада — недостатак добре позоришнице,

мада, само ако се створе нови услови за њихов даљи рад. У Шестом рејону постоји драмска група од аматера, већином радника, који су показали до данас кроз свој рад не само добар успех, већ се код многих изразило и таленат. Ова група постоји од ослобођења и она је кроз овај дуги период показала снагу за даље постојање и за квалитативни развитак, који се нарочито у последње време примећује на њиховим приредбама. Не мањег значаја су и драмска секције у Трећем, Петом и Четвртном рејону, које се већом помоћи и у бољим условима за свој рад могу развити.

тима када је требало да буде уздржљивија, чиме би постигла већу убедљивост и снагу у изражавању психологије преварене жене, Љубиша Бојић није нам потпуно објаснио руску епичну гранткњигу која, ипак претендује да се према њој опходи центаменски, као што је некада у царској Русији доживљавала. Једино Божић Дрнћ у улози др Криковеша, адвоката, дао је продубљену улогу човека који се врло добро снашао у новој, после рата насталој ситуацији и прелази неинтересно преко свега што би могао да му угрози каријеру.

Драма „У агонији“ на београдској позорници није добила свој прави лик, због чега је изгубила много од своје уметничке снаге. Па ипак, марљивим исправљањем и продубљивањем психологије лица и друштвене средине после првог светског рата, драма „У агонији“, у извођењу чланова позоришта, оствариће свој велики уметнички задатак.

С. М.

Нове књиге

Максим Горки: Моји универзитети, издање НОПОК-а, Београд, латиницом, страница 134, 89, цена 58 динара. М. Иљин: Прича о стварима, издање НОПОК-а, Београд, ћирилицом, страница 470, 89, цена 88 динара. Проф. др Миљанић: Дескриптивна и топографска анатомија (рука), издање „Просвета“, Београд, латиницом, страница 127, 169, цена 55 динара. Загонетке одгонетке, (стихове написао Десанка Максимовић), издање „Просвета“, Њирлицом, 16 страница, 169, цена 10 динара. Саобраћај (часопис, год. 2. децембра 1946), Саобраћајно издавачко предузеће, Београд, ћирилицом, стр. 80, 169, цена 12 динара.

ФИЛМ

„БЕЛИ СЕ УСАМЉЕНО ЈЕДРО“

Сценарио филма написао је познати совјетски књижевник Валентин Катајев. Катајев ових дана борави у нашој земљи, у саставу делегације Савеза совјетских писаца.

Радња филма одвија се у Одеси, у време штрајкова и бунтова против царистичког режима, који су 1905 године захватили Русију. У догађајима овог револуционарног периода учествовала је случајно или спонтано и маса деце на чији су живот и развијање ова историјска збивања, разумљиво, јако утицала.

Главни јунаци филма су Гаврик и Пећа, два различита и карактеристична дечака, који на догађаје реагирају онако како их је испитала средина, у којој су живели и расли. Гаврик иницијално са својим делом и у раним годинама детињства упознаје грубости немаштине и материјалне несигурности. Његов стри Терентије врло је активан члан радничког покрета и дечко је одрастао и васпитан међу револуционарним радницима. Према својим могућностима Гаврик учествује у борби радничке класе против царске тираније.

Пећа, Гавриков школски друг, непискуно је дете из грађанске, учитељске породице. За њега су потера за

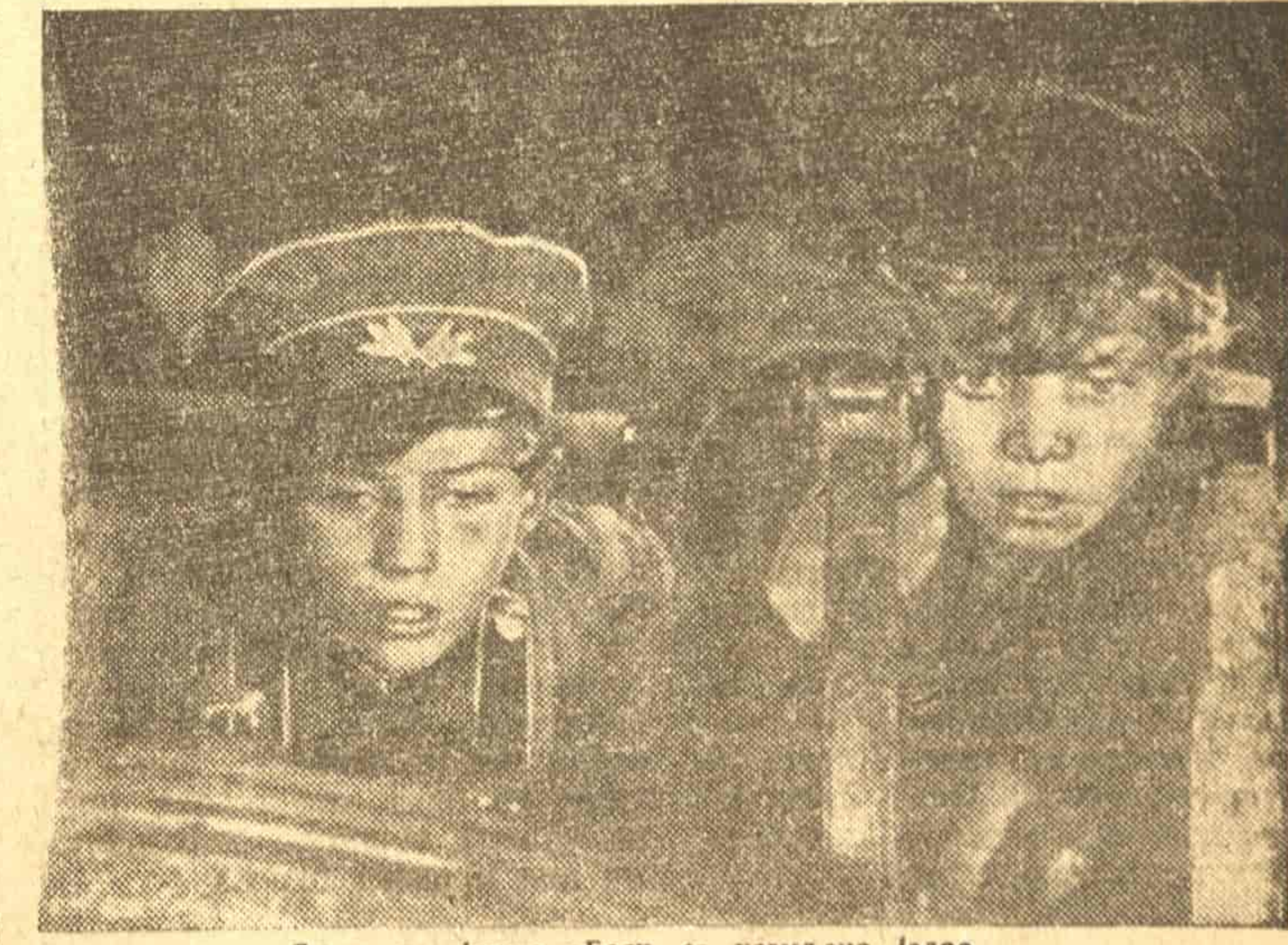
револуционарним морнарем и борба штрајкача са жандармеријом занимљиви доживљаји, чију суштину он не разуми. Дружећи се са Гавриком Пећа се упознаје са револуционарима и постепено долази до нових сазнања о животу и узроцима бурних догађаја. У завршним сценама филма активни дечаки заједнички приремају барку за бегство морнара Жукова и задолжно посматрају Бело једро које се губи у морској магли...

Глумачки ансамбл, састављен углавном од глумача — деце добро је испунило своје задатке. Најизразитије и најубедљивије дато је искуси, озбиљни, али разумљиви и детињаст Гаврик. Психолошки лик овог малишана природно је показао Игор Бут. Сложеном улогу Пећа добро је протумачио Борис Рунге. Од осталих истичу се Ира Бољшакова, која неусуљено игра љубког Пећиног малог брата Павлика и срдачни И. Пештер, у улози Гавриковог деде.

Режисер Љегиши пронашао је заиста одговарајуће типове за сваку улогу и поставио радњу живо и духовито.

Филм је музички обрадио Раухвергер.

К. ТРИФКОВИЋ

Сцена из филма „Бели се усамљено једро“

Узор у новембарском такмичењу

Илија Пастухов је организовао рад тако да сада цела столарска задруга „14 децембар“ пребацује привредни задатак за 56%.

Кад се рад организује

У време првонајбог такмичења у Занатској радничко-столарској прерађивачкој задрузи с. о. ј. „14 децембар“ није била заведена норма, зато се није могло ни правилно да награђује рад, а зато није било ни споре међу занатлијама. Зато није било ни елана ни одушевљења за рад. Истина, ту и тамо је појединац зашео, боље урадио, али то је био изузетак.

Међутим, Ратко Ђирић, ручни радник решио је у себи: „То је на машини. А ја ћу показати шта могу без машине. Ручом и алатом.“ Узео је да израђује манипулационе столове. Место за 12 часова, он је завршио један манипулациони сто за 5 часова и 15 минута.

Неки његови другови мало иронично добацише: — То је лако. Хајде ти направи диктиографски сто са ролетном.

Ратку се нешто засија у очима, али не одговори ништа. Сутирадан, место за 15 часова, он заврши сто за осам часова. Али, Ратко кад ради он не прича и не пуши. Сваком послу прилази са прорачуном и пажњом и све најбрже уради. Стапо не пребацује норму и зато је и ударио.

То су најбољи. Али то не значи да и други нису бољи него што су били. Шпиро Рајић је прилично сецована блинд фурнира лепо хартхијом — споро и неправилно. „Зашто не бих и ја нешто смислио, као Јова?“ — помислио је Шпира и урадио. Сајд он сецнује блинд фурнир са најобичнијом канцеларском спајалицом и пребацује норму за 2000/о. Али, то није стапни посао и, како он сам каже, то није нарочито важан производни изазов.

И сви други се такмиче. Такмиче се зато што виде да се правилно награђивани; такмиче се јер виде да уколико свима буде боље биће и њима боље. Такмиче се јер су осетили важност обнове и изградње наше земље.

Ето, тако је столарска задруга „14 децембар“ постала узор у новембарском такмичењу.

Стојан МИХАЛЛОВИЋ

Поправка прилазних улица Савском мосту

У оквиру новембарског такмичења, секција за уређење града при Трећем рејону, предузела је радове на увећавању и калдрмисању улица Херцеговачке и Железничке, које се налазе на савској падини. У тим улицама је велики број дрвара и у јесење кишовите дане, када се врши снабдевање домаћинстава огревом, ове улице су пуне блата и бара те се превоз дрвета и угља врши са великим тешкоћама.

Пошто су улице нижег нивоа од воде у Сави, требало је прво извршити наспање да би се терен подигао. Уз учешће великог броја грађана Трећег рејона те две улице су насуте шутом и шљунком, а пре неколико дана почело је калдрмисање Херцеговачке улице ситном калдрмом. Ови радови ће се завршити до почетка зиме и тиме ће бити отклоњена једна велика тешкоћа у раду и превоза огрева.

И, онда се десило чудо. Заправо, то и није чудо, то се морало десити. То се морало десити када се плански расподели посао и заведе норма. Илија Пастухов постао је у августу ове године пословођа задруге. Он је одмах извршио расподелу рада, поделио је занатлије у партије према њиховим способностима. Показало се да недостаје стручних машинских радника. Илија је направио, по схватању многих својих другова, експеримент, који је већ одавно вол нас постао правило: узео је неколико омплацаца који су докле додасви материјал за рад на машинама. Ти неуми младићи почели су да раде и својим одушевљењем надахнували су своју нестручност. То је видео стари занатлија, 56-годишњи мајстор Јова Вуловић. Он је почео да учи омплацнице, и да им поправља све изварове на машинама. Пуње тестера — а мајстор Јова зачас остави посао и поправи је. И ипак пребацује норму за преко 350/о. Зато је и постао ударник. А омплацници су успели да постигну 700/о од норме квалификационог радника.

Тако је нови пословођа Илија Пастухов, пошто је ускладио рад појединих одељења, успео да уклони основне разлоге неспојности између занатлија. Сада се могло приступити испуњавању примљеног производног плана и извести норма у свим одељењима.

И, када је тако преформирана задруга почела са радом, појавило се потреба за већом количином материјала. Илија оде сам у Славонију — да не чека. Материјал је стигао. Цела задруга ради као сат и пребацује производни задатак за 560/о. Илија је тако постао ударник.

Тај елан за рад прешао је и на друге раднике. На пример, задруга нема цинк-машину. А овако, ручним радом споро иде: за 12 фијока треба радника да ради осам сати. То ће да уочи чео рад задруге. Јован Цветичанин се замислио. Дуго је нешто цртао. Прозори његове собе били су осветљени до касно у ноћ. И једног дана, Јован Цветичанин донесе неки чудан хол, монтира га на фрез-машину и, гле чудо! Не, то није чудо, то је тако морало да буде кад је радник осетио да је то предузеће његово и кад је почео да се интересује за свој рад не само зато да би зарадио, већ и више.

Цветичанин покрене фрез-машину и онај чудан нож поче да се окреће. Хоће ли успети? То се питао Јова, то се питана упрва, то је носио у себи сваки радник. Тога дана Јован је динковао 320 фијока. Он је урадио оно што је цртао радило 18 ручних радника. Јован Цветичанин постао је новатор, а предузеће пребацило норму.

Трифуновић је и ове године југословенски шаховски првак

У Загребу је после три недеље борбе завршено овогодишње финално шаховско такмичење за југословенски шампионат. Учествовало је 19 мајстора и мајсторских кандидата. Ово је први турнир који је окупио стварно наше најбоље снаге. Директно у финале ушли су само прошлогодишњи првак др Трифуновић, велики мајстор Видмар, Костић и Пирц, као и београдски мајстор Томовић. Сви остали су се претходно квалификовали преко полуфинала који је игран у две зоне, источној и западној. Из источне зоне суделовали су Глигорић, Вуковић, Тот, Симоновић и Бидев, а из западне Пирц, Рабар, Киндиј, Шубарић, Калабар и Текавичић. На првенству Југословенске армије квалификовали су се за овај турнир Милић, капетан Марковић и Божић.

Државни шампионат у Загребу протекао је у веома напетој и узбудљивој борби. Готово свако коло доносило је изненађења, што је доказ уравнотежености снага. Иза десетог кола није било ниједног учесника, а да није претрпео бар један пораз. У почетку је водио Тот, затим Томовић час сам час у друштву са Вуковићем, а иза седмог кола војство је преузео Трифуновић да га одржи до краја.

Крајњи резултат овогодишњег шампионата ФНР Југославије је овај: 1. др Трифуновић (Београд) 13 и по поена. 2. Глигорић (Београд) 12, 3.—4. Пирц (Јубуљана) и Томовић (Београд) 11, 5. С. Вуковић (Београд) 10 и по, 6. др Видмар (Јубуљана) 10, 7. Тот (Зрењанин) 9 и по, 8.—11. Костић (Вршац), Божић (ЈА), капетан Марковић (ЈА) и Пирц (ЈА) 8, 14.—16. Бидев (Скопље), инж. Киндиј (Карловац) и Шубарић (Загреб) 7 и по, 17.—18. Калабар (Загреб) и Милић (ЈА) 7, 19. инж. Текавичић (Сушак) 5 поена.

Титулу првака поново је освојио интернационални мајстор др Петар Трифуновић, који је победио и на прошлогодишњем шампионату у Новом Саду. Поред Трифуновића идуће године директно у финале ући ће још Глигорић, Пирц и Томовић, док ће сви остали морати претходно да се квалификују у претфиналу.

Мајсторску титулу освојио је свега двојица мајсторских кандидата, капетан Марковић и Божић. Обојица су

претставници Југословенске армије. То је сјајан резултат за шахисте наше младе армије и плод систематског рада, јер се у нашој народној војсци

Победник на шаховском турниру у Загребу др. Трифуновић

шах гаји у изванредно широким размерама. У претходним такмичењима за овогодишње првенство у Југословенској армији од најмањих до највећих војних јединица учествовало је око 25.000 шахиста, а у току идуће године тај ће број бити знатно прекорачен. Турнир за југословенски шампионат у Загребу дао је коначно ранг-листу наших најбољих шаховских снага. Велики су изгледи да ће идуће године доћи до репрезентативних сусрета са екипама других земаља, у првом реду са Совјетским Савезом и Чехословачком. Наши мајстори ће добити и позиве за учествовање на иностраним турнирима. Те утакмице нас неће задрети неспремне, те се оправдано можемо надати да ће наши претставници достојно заступати југословенски шах.

Меч двојице мајстора

Омладински земаљски шампионати

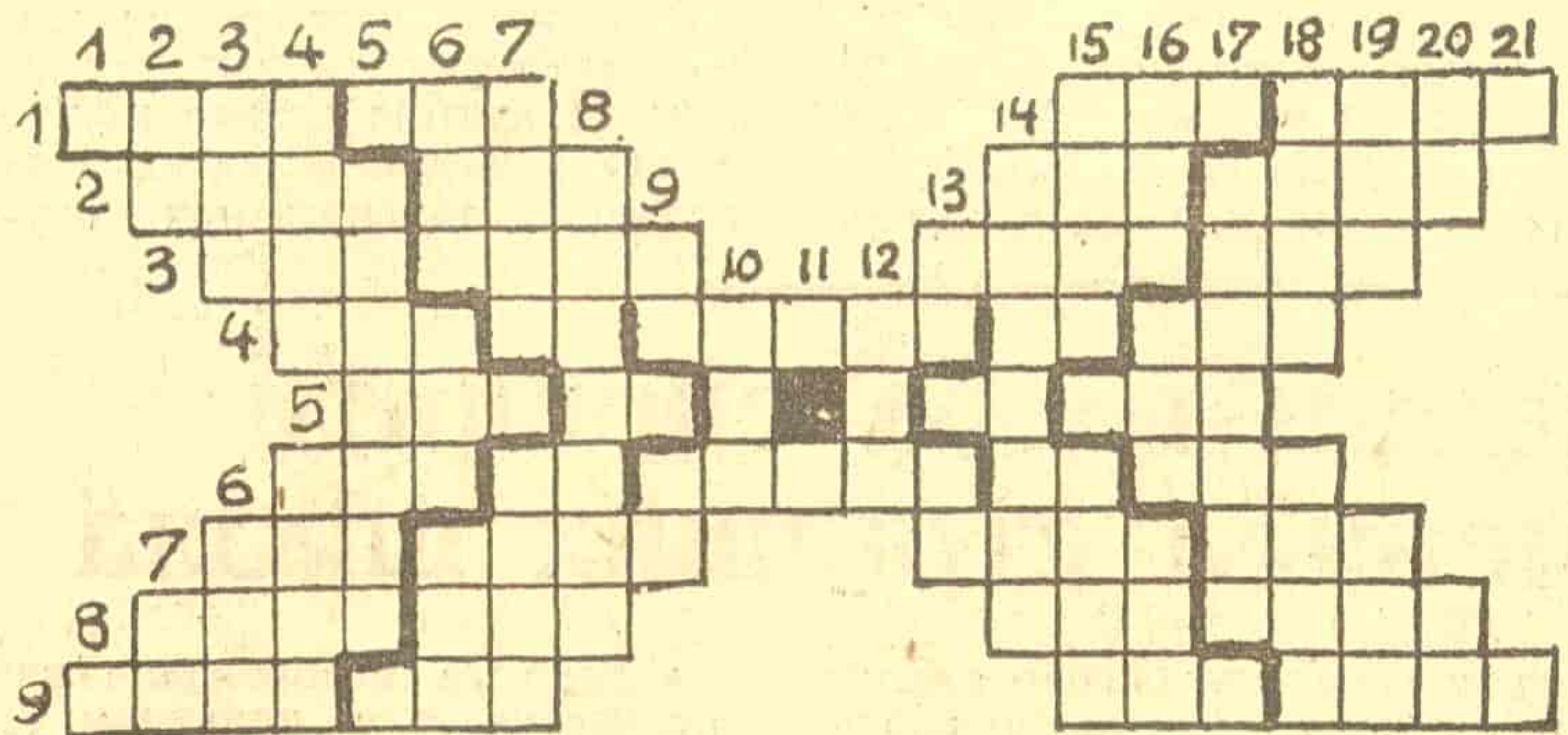
У нашој новој Југославији сваке године се редовно држе такмичења за државни шампионат у шаху, на челу са најбољим мајсторима и мајсторским кандидатима. Систем такмичења је таквав да се полази од првенства најмањих шаховских секција и друштава, па преко првенства појединих република, одакле најбољи улазе у полуфинале и коначно у финале. Таква систем омогућује да у финалу турнир за првенство ФНРЈ заиста уђу најбољи шахисти, и то не по избору већ према борбом извојеваним успесима. Постоје још и друга такмичења која би већ идуће године требало организовати. Истакнуто је већ да још нису организовани турнири за првенство наших шахисткиња. Овога пута истичемо да би било пожељно да се и идуће године приреди и омладински шампионат за читаву земљу. Та два турнира, шампионат шахисткиња и омладински шампионат, могли би се спровести са шампионатом ФНРЈ као споредни турнири, а могу се одржати одвојено сваки за себе. Шампионати шахисткиња као и омладински шампионат приређују се у многим државама из године у годину, а нарочито добро су спроведени у Совјетском Савезу.

Шах у оквиру нашег физкултурног покрета добио је нови значај и улогу и служи васпитању и образовању наше омладине. То улога је веома значајна, и њој се посвећује пажња и са стране највишег руководства, а такође и од стране физкултурних организација. Треба истаћи да, на пример, у Београду Црвена звезда у заједници са Градским одбором ФИСА-а спроводи сваке године омладинске шампионате. Приређују се такође и у другим нашим већим местима. Зато је баш и потребно да се сва та настојања повеже и организује финални омладински шампионат за читаву државу.

Да би се масовно такмичење за омладински шампионат у потпуности и успешно спровело, подршку би морали пружити и школске власти. У свакој школи могла би се наћи једна подстицава или одељење где би омладинци из стручни надзор и упућени држали шаховске састанке и такмичења. Пред даровитим омладинцима остварила би се врата шаховских такмица и они би дубље ушли у суштину ша-

ховске игре. Већ убрзо би имали и тај начин изграђени омладински кадар, из кога ће се кроз извесан низ година развити и појавити нови мајстори.

УКРАЈИНСКИ РЕЧНИ

Хоризонтално: 1) име једног нашег карикатуристичке река позната из Пете офанзиве, кућа река у Хрватској; 2) варош у Румунији речна матица, гнев, нагли улазак; 3) женско име, показана замењена, змијско дрво, река у СССР; 4) врста великог папагаја, подземни свет, скуп више тонова, два једнака самогласника, наш рудник бакра; зна, јединица за мерење отпора, варош у Кини, предлог, два различита сугласника врста спорта; 6) показива замерања, иницијали првог писца српских романа, физкултура, грчко слово, гас; 7) лирска похвална песма, водени пад, изгребана влакна памука сложена у виду листова, планина у Србији; 8) река у Србији, напољу, долина (провинцијализам), стара мера за запремину; 9) део коњске опреме, оштри рад, деони течности, припадник турско-татарског племена из Средњег века. Вертикално: 1) сугласник, предлог; 2) лична замишљеница река у Француској; 3) временски отсек, и један и други; 4) ограда, самртничко лежиште; 5) сугласник, варош у Хрватској, треће слово азбуке; 6) име преминулог народног хероја, овамо (провинцијализам), замишљеник придев; 7) експлозивно оружје, узвик, излив течности под притиском; 8) име истакнутог српског песника; 9) скраћеница за назив наше народне војске, иницијали нашег драмског писца; 10) статуа; 11) (скроз) два једнака предлога; 12) област у Немачкој; 13) два различита слова, сугласник, иницијали нашег министра саобраћаја; 14) наш главни град; 15) руковођа, сугласник, острво; 16) планина у Тесалији, поен, аждаха; 17) сугласник, улова, сугласник; 18) трапак, родно место Мухамедово; 19) временска јединица Јараж; 20) иницијали највећег српског сатиричара, иде франц.; 21) сјева, и сугласник и састављеник.

Шаховски савет Физкултурног савеза Југославије требало би што пре да узме иницијативу у томе правцу. На тај начин наш омладински шаховски покрет осигурао би свој правilan развојат.

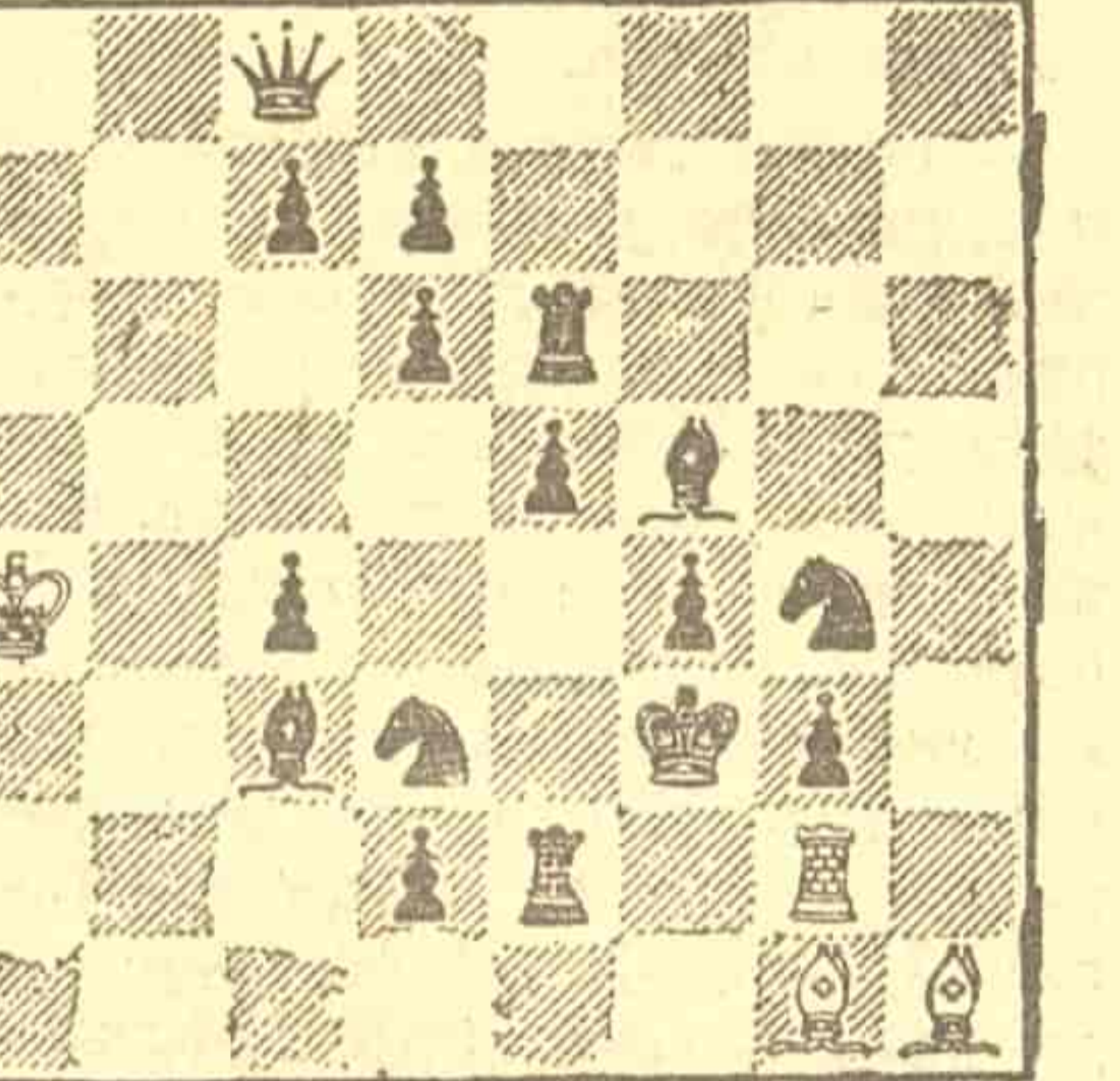
Озрен НЕДЕЉКОВИЋ

Моћ двојног шаха

Врло опасна претња у шаховској партији може да буде тзв. „двојни шах“, који претставља нарочити случај откриеног шаха. Двојни шах настаје када краља нападне противничка фигура, а уједно њеним покретом краљ добије откриени шах од неке друге противничке фигуре. На двојни шах краљу остаје свега једна могућност за спас, а то је да се повуче на неко неуђжено поље. Ово је разумљиво, јер се не могу истовремено однети обе противничке фигуре које нападају, нити се од њих заклатити.

Мат-комбинација може врло корисно да се послужи двојним шахом. Такав пример имамо у следећој позицији:

Бели има топа и два ловаца, док су све црне фигуре на табли. И поред толике надмоћности црнога бели ће матирати противника најдаље у два-наест потеза:

- 1) Tg2—f2+++, Kf3—e3; 2) Tf2—f3++, Ke3—e4; 3) Tf3—e3++, Ke4—d4; 4) Te3—e4++, Kd4—d5; 5) Te4—d4++, Kd5—c5; 6) Td4—d5++, Kc5—c6; 7) Td5—c5++, Kc6—b6; 8) Tc5—c6++, Kb6—b7; 9) Tc6—b6++, Kb7—a7; 10) Tb6—b7++, Ka7—a8; 11) Tb7—a7++, Ka8—b8; 12) Ta7—a8 мат.

Шпанска партија

(Играно на турниру првокатегоријског у Москви).

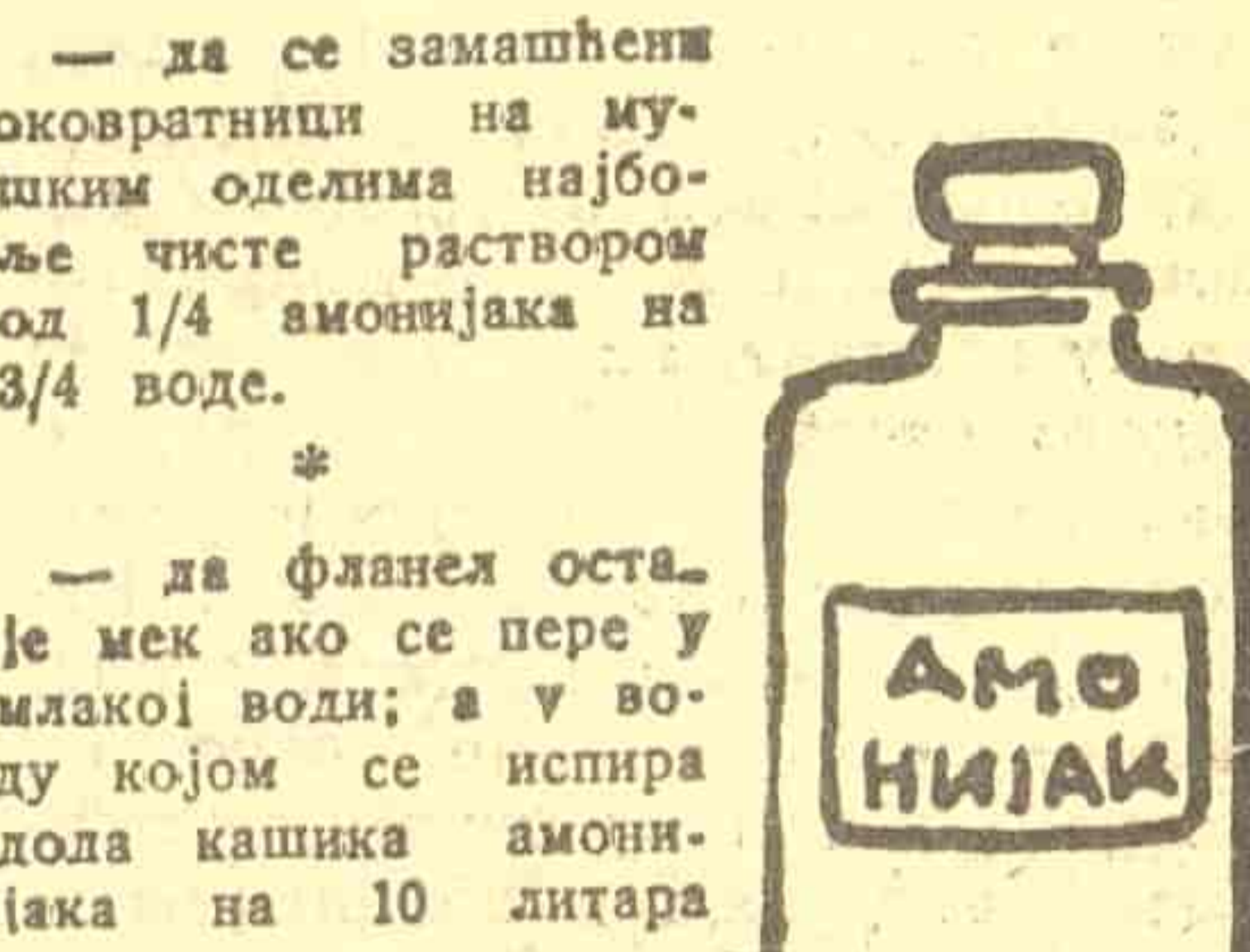
Бели: Богатирјов — Црни: Цагуров, 1. e2—e4 e7—e5; 2. Sg1—f3 Sb8—c6; 3. Lf1—b5 a7—a6; 4. Lb5—c4 Sg8—f6; 5. 0—0 b7—b5; 6. Lc4—b3 d7—d6; 7. Sf3—g5 d6—d5; 8. e4:d5 Sc6—d4; 9. Tf1—e1 Lf8—c5; 10. Tel:e5† Ke8—f8; 11. h2—h3 Sf6—d7; 12. Sg5:f7 Dd8—f6; 13. Sf7:h8 Sd7:e5; 14. d2—d3 Sd4:b3; 15. a2:b3 Df6:f2†; 16. Kg1—h2 Lc8—g4; 17. Dd1—h1 Se5—f3 мат.

За Наше ЧИТАТЕЉКЕ

(Практични савети)

ДОМАЋИЦЕ, ЗНАТЕ ЛИ...

- да се са сирће, гом добро чисте руке умрљане чистињем сода; * — да, кад перете косу, две, три кашике сирћета у последњој води за испирање уклањају сваки траг сапуна и чине косу меком и сјајном; * — да, кад перете косу, две, три кашике сирћета у последњој води за испирање уклањају сваки траг сапуна и чине косу меком и сјајном; * — да прна одела и хаљине (од ауне) треба чистити четком умоченом у сирћетну воду; * — да за испирање оужичастих и зезаних тканина треба кашкику сирћета ставити на 1 литар вруће — а за првену тканину на 1 литар хладне воде; * — да се блато са гуменех мантила најбоље скида мало јачим сирћетним раствором (3 супене кашике сирћета на пола литра воде); * — да се посуљени рамови синева одлично чисте малим суџером умоченим у чисто винско сирће; испрати чистом водом и сушити на ваздуху; * — да се замашћени оквратници на мушким оделима најбоље чисте раствором од 1/4 амонјака на 3/4 воде. * — да флазел остаје мек ако се пере у млакој води; а у воду којом се испира дола кашика амонјака на 10 литара воде. * — да се слабији раствор амонјака чисте мрље од јода тканина за прање; испрати треба топлоом водом и сапуном. * — да се четке за одело и косу најбоље чисте у води са амонјаком (једна кашика на литар); потопити треба само длаке, а испрати у сирћетној води. * — да боје филма постају живље ако га ишчеткате млаком водом са сирћетом (2 кашике на литар). * — да прахак штирке (скроба) са мало глицерина скида са прстију мрље од поврха; да је за озеблине добар лек облога од млаког штирка; * — да се штирак употребљава некувава јаке тканине, куван за лаке тканине и рубље, а комбинован за врло круто штиркање (тврде крагне и маншете).

— да се гиспане фијуре и украси најбоље чисте ако се намажу гушћим раствором штирка; кад се штирак добро осуши, он отпада заједно са накупљеном прашином; * — да од штирка можете направити добар лепак: растворите 60—120 гр. штирка у мало хладне воде, додајте воде до 1 литра, менајући стално, и оставите да проври три минута. * — да од једног метра тканине, ширине 1 м, можете лако да скројите врле елегантну блузу са кимено рукавима. Са неким лепим украсом, брошем или огрлицом оваква блуза може да послужи и за свечаније прилике за овакву блузу најбоље хете да искористите неку стару вечерњу хаљину од тафта, креп-сатена, сомота или ма које врсте тешке свиле.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално: 1) У6, ро; 2) иње, шум; 3) оре, По, дим, га; 4) Уна, Лаб, Чад, Рус; 5) ора, Јер, Лењи, син, ја; 6) да, кос, сапун, дом, рат; 7) пал, Раб, рој, бад; 8) Ил, лет, ан, СИБ (Совјетски информативни бир); 9) нем, лик; 10) Е. К. (Едвард Кардељ), от. Вертикално: 1) вра кал; 2) она, пи; 3) ура; 4) од; 5) Уње, јод, не; 6) бе, лес, лек; 7) пар, Рем; 8) Об, сат; 9) Лаб; 10) еп; 11) ву; 12) чин; 13) дан, ра; 14) Шид, Дон; 15) рум, сој, ло; 16) ом, Рим сат; 17) чун, бик; 18) ас, роб; 19) јан; 20) ат.

У просторијама библиотеке Штампарског предузећа Народног фронта Србије, Влајковићева 8, оржаће се редовни састанак дописника „20 октобра“. Почетак у 10 часова. Позивају се дописници свих рејона да присуствују састанку у што већем броју.

